

Jaarplan Rechtspraak 2007

Voorwoord

De Rechtspraak blijft in beweging, steeds op zoek naar een nieuw evenwicht. Veranderingen voltrekken zich niet schoksgewijs, maar wel in zo'n tempo dat het niet altijd eenvoudig is om ze bij te houden.

Werd binnen de Rechtspraak een aantal jaren geleden het begrip "productie" nog vaak vereenzelvd met "fietsenfabriek", en daarmee als onbruikbaar voor de eigen organisatie afgedaan, thans is dat woord, net als "benchmark" en "doorlooptijd", gemeengoed. Deze ontwikkeling kan niet anders dan positief worden geduid.

Maar iedere medaille heeft zijn keerzijde.

Dat kwaliteit nooit zou mogen lijden onder kwantiteit is wellicht wat te gemakkelijk als een gegeven aangenomen. En in ieder geval is niet altijd voldoende onderkend dat het produceren met behoud van kwaliteit soms tot een te zware druk op medewerkers heeft geleid.

In het vorige Jaarplan is daarom al aangegeven dat binnen de Rechtspraak de inhoudelijke kwaliteit meer gerichte aandacht verdiende. Deze lijn wordt in 2007 vastgehouden en krachtig doorgetrokken. De Rechtspraak is zich ervan bewust dat datgene wat men in de eerste plaats van haar verwacht betrouwbaarheid is. Een rechterlijke uitspraak moet in alle opzichten deugen.

Het jaar 2007 staat daarom in het teken van het waarborgen en zo nodig bevorderen dat in de rechterlijke balans de kwaliteit naar waarde wordt gewogen.

A.H. van Delden

15 december 2006

Inhoudsopgave

1	ALGEMEEN	4
1.1	DE RECHTSPRAAK IN 2007	4
1.2	KERN KWALITEITSASPECTEN	4
1.3	VERWACHTE INSTROOM EN FINANCIËLE MIDDELEN	6
2	UITVOERING AGENDA VAN DE RECHTSPRAAK.....	9
2.1	ORGANISATIE VAN DE VERNIEUWING	9
2.2	DOELSTELLINGEN.....	9
2.3	STRATEGISCHE VRAGEN	11
2.4	EVALUATIEPROGRAMMA	12
2.5	INTERNATIONAAL PERSPECTIEF	12
3	THEMAPROGRAMMA'S	14
3.1	RECHTSPRAAK	14
3.2	INFORMATIEMANAGEMENT	15
3.3	WERKPROCESSEN	17
3.4	WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK.....	17
4	VERBETERING BEDRIJFSVOERING	19
4.1	PROGRAMMA BEDRIJFSVOERING	19
4.2	INFORMATIEVOORZIENING.....	19
4.3	PERSONEELSBELEID.....	19
4.4	HUISVESTING.....	21
4.5	COMMUNICATIEBELEID	21
5	SECTOREN.....	22
5.1	INLEIDING.....	22
5.2	SECTOR STRAFRECHT.....	22
5.3	SECTOR CIVIEL RECHT	24
5.4	SECTOR KANTON	26
5.5	SECTOR BESTUURSRECHT	27
6	FINANCIËN VAN DE RECHTSPRAAK.....	30
6.1	INLEIDING.....	30
6.2	FINANCIËN RECHTSPRAAK	30
6.3	VERDELING MIDDELEN	31
6.4	PRIJSONDERHANDELINGEN EN BEHANDELTIJDEN ZAAKSCATEGORIEËN.....	31
	BIJLAGE I SCHEMA RESULTATEN 2007	33
	BIJLAGE II GEMIDDELDE DOORLOOPTIJDEN	36
	BIJLAGE III BESTEDING 2007 EN EGALISATIEREKENING	37
	BIJLAGE IV LIJST AFKORTINGEN EN VERKLARINGEN.....	41

1 Algemeen

1.1 De Rechtspraak in 2007

In 2007 staat in de rechtspraak inhoudelijke kwaliteit centraal. Naast de gewenste productie wil de Rechtspraak ook de daarbij behorende kwaliteit benoemen en waarborgen. Vergeleken met 2002 is de instroom van het aantal zaken gegroeid en de productiviteit toegenomen. Er lijkt in 2007 sprake te zijn van stabilisering van de instroom ten opzichte van 2006, maar dit laat onverlet dat de Rechtspraak aanzienlijk meer zaken behandelt dan in 2002. Ondanks de druk die deze ontwikkeling op de Rechtspraak legde is werk gemaakt van kwaliteit en vernieuwing. Dat blijkt uit het rapport *Visitatie Gerechten 2006*. Inmiddels is duidelijk geworden dat de druk op de organisatie sporen heeft achtergelaten. Er bleef bijvoorbeeld te weinig tijd over voor scholing en er werden zaken enkelvoudig afgedaan waar meervoudige behandeling meer in de rede had gelegen. Deze uitholling heeft het besef doen ontstaan dat het nodig is om de inhoudelijke kwaliteit van de rechtspraak systematisch en voor de langere termijn te waarborgen. Daarbij komt dat over enkele zware strafzaken maatschappelijke onrust is ontstaan. Deze situatie heeft ertoe geleid dat eerst voor de strafrechtspraak is onderzocht waar investeringen nodig zijn. Het plan *In het belang van goede strafrechtspraak* bevat in dat kader een pakket maatregelen voor de strafsectoren. Deze maatregelen worden met voortvarendheid doorgevoerd en spelen een rol bij de prijsonderhandelingen met de Minister van Justitie. De aandacht voor kwaliteit dient echter niet beperkt te blijven tot de strafsectoren, maar geldt evenzeer de andere sectoren. De gerechtsbesturen zijn als eerste verantwoordelijk voor een evenwichtige en samenhangende uitvoering van geboden maatregelen. De nadruk ligt daarbij op het ruimte bieden voor de professionaliteit van de rechter en de andere medewerkers. Professionaliteit impliceert niet alleen hoogwaardige juridische deskundigheid, maar ook deskundigheid op andere terreinen, zoals de forensische wetenschappen. Daarnaast is vaardigheid in bejegening en case management nodig. In dit verbeteringsproces moet voorkomen worden dat de druk om een kwantitatieve prestatie te leveren ten koste gaat van de inhoudelijke kwaliteit. Deze focus op kwaliteit kan een daling van de productiviteit meebrengen. Dat is dan de prijs die betaald moet worden voor rechtspraak die voldoet aan de eisen van een steeds kritischer samenleving.

1.2 Kern kwaliteitsaspecten

De kern van de kwaliteitsaspecten voor 2007 wordt onderstaand toegelicht. Het gaat om kwaliteit in algemene zin en om specifieke aandacht voor kwaliteit in de strafrechtspraak.

Kwaliteit

Een nieuwe fase is aangevangen voor het onderwerp kwaliteit van rechtspraak. De kwaliteitscyclus¹ is door alle gerechten een keer doorlopen en is in 2006 afgerond met een visitatie van alle gerechten. Tegelijkertijd is een ontwikkeling gaande richting het benoemen van factoren die bijdragen aan kwaliteit en die deze kwantificeerbaar maken. Niet alleen het in kaart brengen van de huidige situatie is daarbij doel, maar ook de normering: aan welke kwaliteitsnormen wil de rechtspraak voldoen? De uitkomst van deze discussie wordt niet alleen benut bij de borging en verbetering van de kwaliteit in de gerechten, maar ook in de prijsonderhandelingen met de Minister. De ontwikkelde kwaliteitsindicatoren

---

¹ De kwaliteitscyclus van RechtspraakQ ziet er als volgt uit: eens in de twee jaar een positiebepaling, eens in de vier jaar een klantwaarderingsonderzoek, eens in de vier jaar een medewerkerwaarderingsonderzoek en eens in de vier jaar een visitatie.

en normeringen leiden samen met de uitkomsten van de visitatie tot een veelheid aan activiteiten in de gerechten (zie paragraaf 3.1).

Het rapport *Kwaliteit kost tijd*² onderscheidt vier dimensies van kwaliteit: juridisch inhoudelijke kwaliteit, onpartijdigheid en integriteit, bejegening ter zitting en doorlooptijd van de behandelde zaken. Voor elke dimensie zijn zogenaamde indicatoren benoemd; indicatoren voor de inrichting van het proces van rechtspreken en indicatoren voor de kwaliteit van het 'eindproduct'. De indicatoren zijn zoveel mogelijk voorzien van een norm. De normen worden in 2007 inhoudelijk verder uitgewerkt door de landelijke overleggen van sectorvoorzitters en de presidenten. Met het invoeren van de indicatoren in de gerechten hoeft daar echter niet op te worden gewacht. Alle gerechten gaan volgend jaar met onderdelen uit het rapport *Kwaliteit kost tijd* aan de slag. De keuze van de gerechten hangt daarbij af van eigen prioriteitsstelling onder meer op basis van de visitatie gerechten 2006, eerdere beleidsontwikkeling en waarderingsonderzoeken. Tegelijkertijd pakken de gerechten gezamenlijk vanaf 2007 zes onderwerpen met prioriteit op:

- het meer meervoudig afdoen van zaken;
- beter motiveren;
- invoeren van permanente educatie;
- meelesen van EK-vonnissen;
- instructie en feitenonderzoek;
- verkorten doorlooptijden.

De implementatie van alle ontwikkelde en te ontwikkelen normen uit het rapport *Kwaliteit kost tijd* wordt gespreid over een langere periode. Voor de strafrechtspraak heeft reeds een nadere uitwerking plaatsgevonden. Dit wordt hieronder uiteengezet.

In het belang van goede strafrechtspraak

Dit plan is de uitwerking van enkele kwaliteitsimpulsen toegesneden op de strafsector en opgesteld door de strafrechters in nauw overleg met de Raad. De maatregelen zien op:

- Vergroten van deskundigheid door invoering van een eigen norm voor permanente educatie voor de strafsector (minimaal de landelijk bepaalde norm, zoals aangegeven in paragraaf 4.3), aanpassing van het cursusaanbod, professionaliseren van het kennismanagement, de inzet van materiedeskundigen op het gebied van technische en gedragskundige aspecten van strafzaken en breder en meer verdiept opleiden van rechters.
- Uitbreiden van reflectie en collegiale toetsing door meer zaken meervoudig af te doen, meer tijd uit te trekken voor complexe politierechterzaken, meer tijd in te ruimen voor intercollegiaal overleg en voorts bij de samenstelling van meervoudige kamers meer rekening te houden met de specifieke competenties van de rechters.
- Versterken van rechterlijke verantwoordelijkheid voor de waarheidsvinding door het intensiveren van de eigen onderzoeksmogelijkheden en door opleidingen; voorts door uitbreiding van het aantal rechters-commissarissen en hun ondersteuning.
- Betere motivering van strafvonnissen via de beproefde en geëvalueerde Promis-systematiek, waarbij strafvonnissen uitvoeriger worden gemotiveerd.

In 2007 starten de gerechten met de uitvoering van deze maatregelen. Daarnaast zijn ter ondersteuning landelijke initiatieven nodig. Inmiddels is in vervolg op het sectorprogramma voor de strafsectoren, dat eind 2005 is afgesloten, onlangs een nieuw sectorprogramma vastgesteld: het Programma Strafsector

---

² Rapport van de werkgroep Kwaliteit in de bekostiging, in opdracht van de Raad binnen het programma Bedrijfsvoering uitgevoerd door experts uit de Rechtspraak. Het rapport stelt normen aan een goede rechtspraak.

2010 (zie ook paragrafen 3.1 en 5.2).

1.3 Verwachte instroom en financiële middelen

Productieafspraken 2007

In onderstaande tabel is de met de Minister van Justitie afgesproken productie 2007 weergegeven. Deze afspraak maakt deel uit van de Justitiebegroting 2007. Bij deze afspraak wordt conform het Besluit financiering rechtspraak 2005 onderscheid gemaakt tussen tien productgroepen. De te leveren productie vloeit rechtstreeks voort uit de middelen die de Minister aan de Rechtspraak ter beschikking heeft gesteld (zie paragraaf 6.2). De Raad vertaalt de gemaakte productieafspraken met de Minister van Justitie in bestuursafspraken 2007 met de individuele gerechten (zie paragraaf 6.3 voor de verdelingssystematiek). Deze afspraken zijn op het moment dat dit Jaarplan wordt opgesteld nog niet bekend.

Verwachte instroom

De in dit Jaarplan gebruikte instroomprognose is een ten opzichte van de Justitiebegroting 2007 geactualiseerde prognose. Deze instroomprognose is voor een belangrijk deel een trendextrapolatie³ gebaseerd op de feitelijke instroom tot en met augustus 2006. Voor 2007 wordt een instroom verwacht van circa 1.768.300 zaken. Dat aantal is vrijwel gelijk aan het verwachte instroomniveau van 2006.

Tabel 1: Instroomontwikkeling en productieafspraken in aantallen producten

Product-groep	Instroom 2005	Verwachte Instroom 2006	Productieafspraken met Minister van Justitie 2006	Verwachte Instroom 2007	Productieafspraken met Minister van Justitie 2007
Rb civiel	255.050	264.220	258.060	270.930	272.990
Rb bestuur	50.920	52.060	52.470	53.290	55.230
Rb straf	221.530	222.040	240.220	244.780	244.320
Rb kanton	1.050.660	1.066.340	1.031.440	1.044.150	1.097.560
Rb VK	58.690	62.900	69.370	68.630	63.080
Rb belasting	22.110	29.270	18.800	20.170	18.990
Hof civiel	14.360	14.390	14.710	14.660	15.560
Hof straf	37.470	37.090	39.840	42.360	42.230
Hof belasting	4.030	2.180	6.030	1.580	3.100
CRvB	7.630	7.670	8.460	7.750	9.010
Totaal	1.722.440	1.758.150	1.739.410	1.768.300	1.822.070

Productieafspraken in relatie tot verwachte instroom

Uit tabel 1 blijkt dat de productieafspraken⁴ en de verwachte instroom in 2007 niet aan elkaar gelijk zijn. Deze afwijking heeft een aantal redenen. In de eerste plaats zijn de productieafspraken met de Minister gebaseerd op de instroomprognoses oktober 2005. In dit Jaarplan wordt de actuele prognose voor 2007 gehanteerd. De actuele prognose is op totaalniveau iets lager dan de instroomprognose 2007 van de Justitiebegroting 2007. In de tweede plaats heeft het kabinet de verwachte instroom 2007 bij de

³ Tevens wordt rekening gehouden met de economische ontwikkeling en de verwachte invloed van wet- en regelgeving. De prognoses vreemdelingenzaken en strafzaken betreffen ketenprognoses.

⁴ De productieafspraken betreffen de productieafspraken zoals opgenomen in de Justitiebegroting 2007.

vreemdelingenkamers niet geheel gefinancierd door middel van productieafspraken. In de derde plaats heeft het kabinet, toen in mei 2006 extra middelen voor 2006 en 2007 aan de Rechtspraak werden toegekend (en vertaald in hogere productieafspraken voor 2006 en 2007), bewust een onderfinanciering van de instroom in 2006 en een even grote overfinanciering van de instroom in 2007 gecreëerd. Deze - met de Raad afgestemde - handelwijze was ingegeven door het besef dat het aantrekken van meer personeel en dus het maken van kosten enige tijd in beslag neemt en zodoende slechts voor een deel nog in 2006 kon plaatsvinden.

Consequentie voor werkvoorraden en doorlooptijden

In de tabellen 2 en 3 zijn de verwachte veranderingen in werkvoorraden en doorlooptijden ten opzichte van 2006 in beeld gebracht. Voor belastingzaken zijn geen gegevens opgenomen, omdat de instroom in 2005 startte, waardoor de voorraden en doorlooptijden uit 2006 niet als referentie gebruikt kunnen worden.

De gemiddelde doorlooptijden bij de rechtbanken zijn, na aanpassingen eind 2005, betrouwbaar. Voor de gerechtshoven wordt nog onderzoek gedaan naar de betrouwbaarheid van de kwaliteit van gegevens over de gemiddelde doorlooptijd. Er bestaat geen reden om te twijfelen aan de betrouwbaarheid van de gegevens. De gemiddelde doorlooptijden zoals gemeten bij de Centrale Raad van Beroep (CRvB) en het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) zijn eveneens betrouwbaar. Voor nadere toelichting wordt verwezen naar het Jaarverslag Rechtspraak 2005.

Tabel 2: Indicatie voorraadontwikkeling (afgerond op honderdtallen) en gemiddelde doorlooptijden in 2007

Productgroep	Veranderingen in voorraad op 31/12 2007 t.o.v. 2006 ⁵	Indicatie verandering gemiddelde doorlooptijden 2007 t.o.v. 2006
Rb civiel	- 2.100	0%
Rb bestuur	- 1.900	-1%
Rb straf	+ 500	0%
Rb kanton	- 53.400	- 2%
Rb VK	+ 5.600	+ 3%
Rb belasting	- 3.000	-
Hof civiel	- 900	- 2%
Hof straf	+ 700	+ 1%
Hof belasting	- 1.500	-
CRvB	- 600	-6%
CBb	0	-4%
Totaal	- 56.700	-1%

De werkvoorraad kan in 2007 afnemen. De relatief kleine voorraadvermindering heeft voor de doorlooptijd in 2007 een gering effect, de gemiddelde doorlooptijden van de meeste categorieën blijven vrijwel stabiel. Daarbij moet bedacht worden dat de effecten op doorlooptijden altijd achterlopen bij de effecten op de voorraden. De verandering in doorlooptijd bij de vreemdelingenkamers van de rechtbanken, het CRvB en het CBb zijn als substantieel aan te merken. Door de ontoereikende

⁵ De toename van de voorraden is bepaald door het verschil te nemen tussen de door de Minister van Justitie gefinancierde productie en de door de Raad voor de rechtspraak verwachte instroom. Voor de CRvB en het CBb is uitgegaan van de feitelijk verwachte voorraadontwikkeling op basis van hun jaarplannen.

financiering bij vreemdelingenzaken nemen de doorlooptijden daar weer iets toe ten opzichte van 2006 (circa 3%).

In tabel 3 zijn de doorlooptijden in kalenderdagen opgenomen voor de jaren 2004 t/m 2007 voor hoofdcategorieën van zaken⁶. De verwachte ontwikkelingen zijn hierin verwerkt. De gegevens over 2004 en 2005 zijn realisatiecijfers. Over 2006 en 2007 worden verwachtingen gegeven. De doorlooptijden nemen in de periode 2004 – 2007 bij vrijwel alle zaakscategorieën af. De gemiddelde doorlooptijden bij het CBb worden sterk beïnvloed door wachttijden die samenhangen met prejudiciële procedures bij het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen. Geschoond van deze wachttijd is de gemiddelde doorlooptijd bij het CBb aanzienlijk korter dan is vermeld in tabel 3. De gemiddelde doorlooptijden van de CRvB kunnen worden verkort van 606 dagen in 2005 naar 521 dagen in 2007.

Tabel 3: Gerealiseerde en verwachte gemiddelde doorlooptijden in kalenderdagen

Zaakstype	2004	2005	verw. 2006	verw. 2007
Rechtbank sector kanton				
Handelszaak met verweer zonder enq. / desc. / plei.	107	110	108	106
Rechtbank sector civiel				
Handelszaak met verweer	587	577	503	503
Rechtbank sector straf				
Strafzaak (meervoudig behandeld = MK)	102	98	98	98
Rechtbank sector bestuur				
Bestuurszaak	330	302	298	294
Vreemdelingenzaak	435	315	213	219
Gerechtshof				
Handel	521	492	470	460
Strafzaak (enkelvoudig of meervoudig behandeld)	-	-	-	-
Centrale Raad van Beroep				
Bestuurszaak	709	606	554	521
College van Beroep voor het bedrijfsleven				
Bestuurszaak	417	467	467	450

Voor wat betreft de categorie Rechtbank sector kanton wordt een andere definitie gehanteerd dan voorheen. Voorheen werd de doorlooptijd van alle dagvaardings- en verzoekschriftprocedures als één doorlooptijd weergegeven. Bij de prognose van doorlooptijden vanaf 2007 is een nadere uitsplitsing gemaakt in vier categorieën, waarvan in tabel 3 de belangrijkste is opgenomen. In bijlage II zijn alle categorieën opgenomen.

Voor wat betreft de categorie Rechtbank sector civiel wordt sinds eind 2005 een andere manier van meten gehanteerd. Nu wordt van alle zaken die uitstromen de doorlooptijd gemeten, daar waar voorheen de zaken die voor 2000 waren ingestroomd niet werden meegeteld.

⁶ Voor de geschatte doorlooptijden van alle zaakstypes zie bijlage II.

2 Uitvoering Agenda van de Rechtspraak

2.1 Organisatie van de vernieuwing

Dit Jaarplan is wederom een uitwerking van de Agenda van de Rechtspraak 2005-2008. Om de ambities in de Agenda waar te kunnen maken werd bij de start een aanpak ontwikkeld met programma's en daaronder vallende projecten.

Er zijn programma's voor de ontwikkeling en implementatie van het kwaliteitssysteem van de Rechtspraak (programma RechtspraakQ), voor de vernieuwing van processystemen en andere ict-toepassingen (programma Informatiemanagement), voor uniformering en verbetering van werkprocessen (programma Werkprocessen) en voor wetenschappelijk onderzoek (het Onderzoeksprogramma). In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op deze zogeheten themaprogramma's.

Door de gerechten en de Raad wordt samengewerkt in het Programma Bedrijfsvoering (zie hoofdstuk 4) en de sectorprogramma's voor respectievelijk de civiele sectoren en de sectoren bestuursrecht. De sectoren kanton participeren in het sectorprogramma Civiel. Het eerste sectorprogramma Straf is eind 2005 afgesloten. Onlangs is het nieuwe Programma Strafsector 2010 vastgesteld. In hoofdstuk 5 wordt nader ingegaan op de sectoren. Daarbij zal ook aandacht worden besteed aan de sectorprogramma's en de op 1 februari 2006 opgerichte sectorale stafbureaus.

2.2 Doelstellingen

Institutionele borging van onafhankelijkheid, onpartijdigheid en integriteit

In de visitatie gerechten 2006 heeft de Visitatiecommissie geconcludeerd dat het integriteitsbesef sterk leeft bij de gerechten en als het ware in de genen zit. Toch vergt integriteit onderhoud en bewaking. Op het gebied van onpartijdigheid en integriteit hanteren de gerechten verschillende instrumenten. In 2006 is gestart met de ontwikkeling van een landelijke gedragscode. De gedragscode is begin 2007 gereed. Door vrijwel alle gerechten wordt de workshop Morele dilemma's gebruikt om het onderwerp onder de aandacht te brengen. Diverse gerechten organiseren als vervolg daarop bijvoorbeeld een maandelijkse bespreking van een integriteitonderwerp op het werkoverleg.

Om te bevorderen dat medewerkers elkaar kunnen en durven aanspreken op gedrag komt in 2007 een opleidingsmodule integriteitmanagement beschikbaar voor bestuurders, teamleiders en sectormanagers. Daarnaast zal een gerechtsbrede cursus feedback door de Raad voor de rechtspraak en het Studiecentrum Rechtspleging (SSR) aan de gerechten worden aangeboden. De wijze waarop aan de onderwerpen onpartijdigheid en integriteit aandacht wordt besteed bij de selectie en opleiding van medewerkers wordt bekeken en waar nodig verbeterd.

Differentiatie zaakbehandeling en normering doorlooptijden

In 2007 wordt, naast het onderzoek bij de hoven zoals vermeld in paragraaf 1.3, gewerkt aan het beschikbaar krijgen van aanvullende gegevens over de doorlooptijden. Hierbij moet vooral gedacht worden aan de spreiding van de doorlooptijd⁷. Zo wordt een fundament gelegd op basis waarvan de doorlooptijd kan worden genormeerd. De normering van de doorlooptijd wordt in de sectorprogramma's opgepakt.

---

⁷ Hiermee wordt bedoeld het percentage zaken dat uitstroomt binnen een bepaalde afdoeningstermijn. Bijvoorbeeld, 80% van de zaken stroomt binnen tien maanden uit.

De Rechtspraak streeft ernaar om de burger die vorm van geschilbeslechting te bieden die het beste past bij zijn geschil. Invoering van de doorverwijzingsvoorziening naar mediation bij de gerechten hoort bij dit streven. Op 1 april 2005 is de gefaseerde implementatie van deze voorziening van start gegaan. In april 2007 is de doorverwijzingsvoorziening naar verwachting bij alle gerechten ingevoerd. Het jaar 2007 staat daarna in het teken van het consolideren en verder ontwikkelen van best practices, aan de hand van geregistreerde gegevens over kwaliteit en kwantiteit en mede op basis van een tussenrapportage die het WODC zal uitbrengen over onder andere deze doorverwijzingsvoorziening.

Er is een onderzoek gestart naar de behandeling van complexe geschillen waarbij aan de orde is of een uitbreiding van gespecialiseerde voorzieningen nodig is. De ervaringen die met de ten doel gestelde differentiatie van zaakbehandeling zijn opgedaan, zijn niet gunstig. Het blijkt lastig te zijn bij binnenkomst betrouwbaar vast te stellen welke behandeling een zaak dient te krijgen. Het onderwerp is hiermee zeker niet van de baan, mede omdat besloten is rechtspraakbreed meer zaken meervoudig te gaan behandelen. Dit vereist criteria die de gerechten in eerste instantie individueel, maar daarna in onderlinge afstemming dienen te ontwikkelen.

Bevordering uniforme rechtstoepassing

Zoals in het rapport *Visitatie Gerechten 2006* wordt geconstateerd is er veel gebeurd aan de procedurele rechtseenheid zowel binnen als tussen gerechten. Voor alle sectoren zijn uniforme referentiemodellen voor werkprocessen vastgesteld. In 2007 wordt vooral gewerkt aan (nieuwe) procesreglementen. Dit gebeurt in het sectorprogramma Civiel (oplevering in 2007) en in het Programma Strafsector 2010. Ook de procesregeling Bestuursrecht wordt in 2007 aangepast. Hiermee is bepaald nog geen volledige uniformering bereikt, omdat er op gedetailleerder niveau allerlei lokale regels en gebruiken gelden. De Raad zal bevorderen dat bijeenkomsten per sector worden georganiseerd, waarin wordt bezien of het zinvol is om bepaalde gebruiken en handleidingen met betrekking tot specifieke procedures die de gerechten individueel hebben ontwikkeld, landelijk te uniformeren. Daarbij wordt aandacht besteed aan de vraag of dergelijke regels dienen te worden gepubliceerd en welke juridische betekenis daaraan toekomt.

De landelijke sectoroverleggen vervullen een centrale rol bij de uitvoering van de doelstelling. De staffbureaus ondersteunen hen sinds kort daarbij.

Het visitatierapport constateert dat de materiële rechtseenheid weinig aandacht krijgt. Deze constatering is juist. Het gaat hier om een bewuste keuze de aandacht in eerste instantie vooral te richten op de minder controversiële procedurele rechtseenheid.

Specialisatie door concentratie

Om meer zicht te krijgen op samenwerkingsvormen tussen gerechten is in september 2005 de Commissie Van der Winkel ingesteld. Deze commissie heeft in september 2006 haar eindrapport opgeleverd. De commissie concludeert dat gerechten meer en meer gestructureerd moeten gaan samenwerken in het primaire proces en in de bedrijfsvoering met het oog op zowel de kwaliteit als de noodzakelijke kostenbeheersing. De commissie adviseert om deze samenwerking te organiseren binnen regio's en doet een voorstel voor een regio-indeling. Schaalvergroting door het terugbrengen van het aantal gerechten is in de ogen van de commissie noodzakelijk noch wenselijk.

Gebleden is dat er nog diverse vragen zijn bij de indeling van de regio's zoals die in het rapport door de commissie wordt voorgesteld. Gezien het belang dat de regio's in de toekomst kunnen krijgen, behoeft de indeling nader onderzoek en discussie. Deze discussie wordt in 2007 gevoerd.

De Raad voor de rechtspraak neemt het voortouw om samen met de gerechtsbesturen tot een eerste selectie te komen van zaken en taken waarvoor samenwerking in de rede ligt. Daarbij kan gedacht worden aan grote faillissementen, zware fraudezaken en milieuzaken, ruilverkaveling/onteigening en de

specialistische zaakspakketten in het bestuursrecht. De diverse landelijke overleggen van sectorvoorzitters zullen hierbij een belangrijke rol spelen.

In 2007 zullen ook de appelcolleges de noodzaak en mogelijkheden voor samenwerking nader onderzoeken in lijn met het werk van de Commissie Van der Winkel die haar aandacht vooral heeft gericht op de rechtbanken.

Vergroten transparantie

Een bijdrage aan het realiseren van deze doelstelling wordt geleverd door de introductie van kengetallen, waarmee een geobjectiveerd inzicht wordt gegeven in het functioneren van de Rechtspraak als geheel of delen daarvan. De kengetallen hebben betrekking op de volgende gebieden: kwaliteit, productie en financiën, mens en organisatie, ontwikkeling en algemeen. De set kengetallen moet bruikbaar zijn als basis om verantwoording af te leggen op alle bestuurlijke niveaus en ook om verantwoording af te leggen aan de samenleving via bijvoorbeeld het jaarverslag. In 2006 is de set kengetallen vastgesteld en in 2007 vindt de implementatie plaats. Zie hiervoor verder paragraaf 4.2.

Burgers blijken beperkt tevreden over de informatievoorziening vanuit de gerechten. In 2007 wordt met name aandacht geschonken aan verbetering van die informatievoorziening. Per sector wordt een voorlichtingspakket ontwikkeld bestaande uit een korte film en voorbeelden van rechtszaken ten behoeve van internet, brochures over de diverse procedures en voorbeeldbrieven geschreven in begrijpelijke taal. Daarnaast spannen de gerechten zich in om op lokaal niveau initiatieven te ontwikkelen om burgers meer bij de rechtspraak te betrekken. Zo gaat een groot aantal gerechten zich met behulp van landelijk ontwikkeld voorlichtingsmateriaal meer richten op scholenvoorlichting. In 2007 vindt een eerste verkennend onderzoek onder het grote publiek plaats naar kennis over en houding ten aanzien van de rechtspraak.

2.3 Strategische vragen

In de Agenda van de Rechtspraak 2005-2008 zijn vier strategische vragen geformuleerd.

- A. Welk besturingsconcept past het beste bij de organisatie van de Rechtspraak in termen van effectiviteit?
- B. Wat is de ideale schaalgrootte van de gerechten in Nederland en moet de huidige organisatie daar op worden aangepast?
- C. Moeten de toezichhoudende en de non-judiciële taken bij de Rechtspraak blijven?
- D. Kan de betrokkenheid van de burgers bij de rechtspraak worden vergroot?

Het advies van de Commissie Van der Winkel (paragraaf 2.2) richt zich op de vragen A en B. In 2007 worden hierover besluiten genomen.

Met betrekking tot vraag C heeft het WODC een onderzoek uitgevoerd naar de 'non-judiciële taken' die de gerechten krachtens de wet uitvoeren. Dit onderzoek is in 2006 afgerond. Daarbij is duidelijk geworden dat het beslag dat deze taken leggen op de gerechten in arbeidstijd relatief bescheiden is, zodat reeds om die reden geen prioriteit toekomt aan het afstoten van deze activiteiten. Uit een door de Raad met betrokkenen binnen de Rechtspraak georganiseerde conferentie bleek dat dit anders is waar het gaat om het toezicht in insolventiezaken, in het bijzonder het toezicht in schuldsaneringzaken. In de advisering en het debat over het (verlate) rapport van de Commissie Insolventierecht (Commissie Kortmann), wordt voor deze kwestie aandacht gevraagd.

Het debat over de vraag naar de vergroting van de betrokkenheid van de burger bij de rechtspraak (vraag D) is in 2006 gedomineerd door de in de politiek opgekomen discussie over de wenselijkheid van

de invoering van lekenrechtspraak in ons land. De Raad heeft op dit gebied onderzoek uitgezet en heeft een conferentie georganiseerd, waarvoor deelnemers uit de rechtspraak, wetenschap en politiek waren uitgenodigd. Het debat vraagt eveneens in 2007 aandacht en inspanning.

Intussen wil de Rechtspraak voortgaan op de weg om de betrokkenheid van de burger bij de rechtspraak op andere wijze dan via lekenrechtspraak te vergroten. Een aanpak ter zake is in voorbereiding.

2.4 Evaluatieprogramma

Op 1 januari 2002 zijn de Wet Organisatie en Bestuur Gerechten en de Wet Raad voor de rechtspraak in werking getreden. In beide wetten is een bepaling opgenomen dat de wet na vijf jaar moet worden geëvalueerd. In 2004 is een begin gemaakt met een omvangrijk evaluatieprogramma onder leiding van de Commissie Evaluatie Modernisering Rechterlijke Organisatie. Deze onafhankelijke commissie wordt, naar haar voorzitter, aangeduid als de Commissie Deetman. De commissie heeft op 11 december 2006 haar eindrapport gepresenteerd, dat vervolgens door de Minister van Justitie wordt aangeboden aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Ten behoeve van het evaluatieprogramma is in 2005 en 2006 een groot aantal onderzoeken uitgevoerd. Drie daarvan zijn door de Rechtspraak zelf ter hand genomen: a) de ontwikkeling van kengetallen en b) de evaluaties van het kwaliteitssysteem RechtspraakQ en c) het door de gerechten gehanteerde systeem van benchmarken. Daarnaast zijn onder andere het eindrapport van de Commissie Van der Winkel, het rapport *Visitatie Gerechten 2006* en het rapport *Visitatie Bureau van de Raad voor de rechtspraak 2006* ter beschikking gesteld van de Commissie Deetman. Voor de volledige opzet van het evaluatieprogramma kan de website van de commissie geraadpleegd worden op www.evaluatiero.nl.

De Commissie Deetman heeft op basis van de evaluatie aanbevelingen gedaan. Voor zover deze aanbevelingen direct kunnen worden opgepakt door de Rechtspraak zelf, zullen deze betrokken worden bij de voorbereiding van de nieuwe agenda van de Rechtspraak. Deze meerjarige agenda wordt, zo is de bedoeling, in de eerste helft van 2007 opgesteld en vormt de basis voor de jaarplannen van de gerechten vanaf 2008. Deze planning is mede afhankelijk van het verloop van de kabinetsformatie.

2.5 Internationaal perspectief

De Rechtspraak wil in het kader van internationale samenwerking de versterking van de rechtsstatelijkheid elders ondersteunen, in het bijzonder ten behoeve van de toetreders tot de EU. De gerechten worden bij hun internationale contacten ondersteund met presentaties en voorlichtingsmateriaal voor verschillende buitenlandse doelgroepen. Dit materiaal wordt in 2007 verder uitgebreid. De Raad voor de rechtspraak fungeert daarnaast als coördinatiepunt voor de toepassing van verschillende EU-verordeningen door de gerechten.

In mei 2006 is door de Algemene Vergadering van het Europees Netwerk van de Raden voor de rechtspraak (ENCJ) besloten dat de termijn van de voorzitter van de Raad voor de rechtspraak als Secretaris-Generaal verlengd wordt. In 2007 wisselen ENCJ-werkgroepen ideeën uit en ontwikkelen zij activiteiten op het gebied van onder andere aansprakelijkheid van rechters, intervisie, wederzijds vertrouwen in de rechtspraak en bekostiging. De contacten van het ENCJ met de instituties van de Europese Unie en de Raad van Europa worden in 2007 versterkt.

In het kader van de Europese oriëntatie van de rechtspraak en het versterken van het wederzijds inzicht, begrip en vertrouwen van de rechtspraak in EU-lidstaten worden de gerechten in 2007 uitgenodigd

programma's voor uitwisseling van medewerkers met zusterorganisaties in andere lidstaten te ontwikkelen. De veelheid aan internationale en Europese netwerken van rechters wordt in kaart gebracht en waar mogelijk wordt Nederlandse deelname hieraan bevorderd. Daarnaast worden activiteiten ontplooid die moeten leiden tot het bewerkstelligen van detacheringen en stages van rechters en andere medewerkers bij instellingen zoals de Europese Unie, de Raad van Europa, de Europese hoven en internationale tribunalen.

In juli 2007 wordt het Twinning project met Turkije afgerond. Er zijn dan, door Nederlandse, Zweedse, Franse en Turkse experts, gezamenlijk handboeken ontwikkeld voor de Turkse hoven die op 1 juni 2007 hun deuren openen. De 1500 rechters en officieren en 1200 leden ondersteunend personeel die in de hoven werkzaam zullen zijn, hebben tegen die tijd een opleiding gevolgd op het gebied van de appelrechtspraak. De Raad voor de rechtspraak is voornemens in 2007 een volgend bilateraal samenwerkingsproject aan te gaan.

De Raad blijft in 2007 de kennis van het Europees recht bevorderen binnen de Nederlandse rechtspraak. Dit gebeurt onder andere via het netwerk van gerechtscoördinatoren Europees recht, dat door het CBb wordt ondersteund. Deze coördinatoren fungeren binnen hun gerecht als aanspreekpunt voor kwesties die de toepassing van Europees recht betreffen.

De Raad voor de rechtspraak ondersteunt de activiteiten van het Hague Forum for Judicial Expertise, dat cursussen organiseert voor groepen buitenlandse rechters over de toepassing van relevante onderdelen van het internationale recht in de nationale rechtspraktijk. In 2007 worden ten minste zes modules georganiseerd.

Het Bureau Liaisonrechter Internationale Kinderbescherming (BLIK) bij de sector Familie- en Jeugdrecht van de rechtbank 's-Gravenhage, is opgericht ter ondersteuning van de liaisonrechter bij de uitoefening van haar taken, zowel inhoudelijk (opbouw expertise) als praktisch (contactpunt). Voorts fungeert het als helpdesk voor de rechters in Nederland die te maken krijgen met kindervervoeringszaken. Het BLIK zal in 2007 de internationale contacten verder opbouwen en onderhouden. Deze contacten lopen onder andere via het netwerk van liaisonrechters en via de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht.

De jaarvergadering van de Association of European Competition Law Judges vindt in 2007 in Nederland plaats. De organisatie wordt ter hand genomen door de Hoge Raad, het CBb en de rechtbank Rotterdam (Kenniscentrum Financieel en Economisch recht).

In het najaar van 2007 organiseert de Raad in samenwerking met de Hoge Raad de bijeenkomst van het European Commercial Judges Forum. Dit forum spreekt over de belangrijkste Europese ontwikkelingen op het gebied van civiele handelszaken.

3 Themaprogramma's

3.1 RechtspraakQ

In het streven naar continue kwaliteitsverbetering ligt de nadruk op de aspecten die vooral de inhoudelijke kwaliteit van het rechtspreken raken. Daarbij sluit de Rechtspraak aan bij de bevindingen van het rapport *Visitatie Gerechten 2006*, het rapport *Kwaliteit kost tijd* en de Evaluatie van de opzet van het kwaliteitssysteem RechtspraakQ (*RechtspraakQ beoordeeld*).

Het algemene beeld uit de rapporten is dat de gerechten veel activiteiten ondernemen om de kwaliteit te verbeteren. De visitatiecommissie noemt diverse aandachtspunten. De gerechten trekken daar lessen uit en gaan daarmee over de volle breedte in 2007 aan de slag. Zo zullen de gerechten meer inzetten op de borging van kwaliteitsactiviteiten, streven ze ernaar de afstand tussen bestuur en medewerkers te verkleinen en een cultuur te bevorderen waarin het geven van feedback gewoon is. De gerechten gaan hiertoe in 2007 onder andere investeren in de verbetering van de interne communicatie. Daarnaast trachten ze de externe oriëntatie te versterken door onder andere te investeren in publieksvoorlichting.

De activiteiten die in 2007 en 2008 met betrekking tot kwaliteit worden ondernomen zijn te verdelen in vier categorieën:

- inhoudelijke kwaliteit;
- randvoorwaarden kwaliteit;
- ontwikkeling en onderhoud RechtspraakQ;
- integrale notitie over de voortgang van het kwaliteitsbeleid.

Inhoudelijke kwaliteit

De komende jaren richt de Rechtspraak zich op het invoeren van de kwaliteitsindicatoren uit het rapport *Kwaliteit kost tijd*, zoals in paragraaf 1.2 aangegeven. De invoering van de indicatoren wordt over een langere periode verspreid. De eerste stap is dat alle gerechten eind 2009 voor de volgende onderwerpen voldoen aan ter zake gestelde normen:

- Permanente educatie: hieronder wordt verstaan de tijd voor het volgen van opleidingen met het doel kennis en vaardigheden in de huidige functie op peil te houden en te vergroten. Elke rechter, raadsheer en juridisch medewerker moet per jaar 30 opleidingsuren volgen.
- Goede bewijsmotivering: de Rechtspraak acht het van groot belang dat de rechtzoekende de uitspraak van de rechter begrijpt. Er wordt vanaf volgend jaar een betere manier van motiveren van vonnissen ingevoerd. De strafvonnissen worden bijvoorbeeld geschreven volgens de Promis-systematiek. Volgens deze werkwijze moet de rechter in het vonnis de bewijs- en strafmotivering opnemen. De kop-staartvonnissen zullen verdwijnen. Zie hierover ook paragraaf 5.2.3.
- Verhouding EK-MK: uitgangspunt is dat meervoudige behandeling van zaken de kwaliteit verbetert en dat enkelvoudige behandeling de efficiency verhoogt. De efficiency mag echter niet ten koste gaan van de kwaliteit. Er wordt in alle sectoren naar gestreefd meer zaken meervoudig af te doen natuurlijk naar gelang de zwaarte van de zaak. Per sector wordt in 2007 de norm inhoudelijk uitgewerkt.
- Meelezen van EK-vonnissen: niet alle zaken lenen zich voor meervoudige behandeling. In die zaken kan het meelezen van een vonnis door een tweede rechter of raadsheer de kwaliteit bevorderen. Ter ondersteuning worden in 2007 door de landelijke overleggen van sectorvoorzitters inhoudelijke normen ontwikkeld ten behoeve van de keuze bij welke zaken meegelezen dient te worden.

- Instructie en feitenonderzoek: er dient voldoende tijd te zijn voor instructie en feitenonderzoek, zowel door de rechter-commissaris als ter terechtzitting. In 2007 worden, gelijktijdig met het invoeren in de gerechten, inhoudelijke richtlijnen ontwikkeld door de landelijke overleggen van sectorvoorzitters.

Gerechten zetten daarnaast, al naar gelang de lokale situatie, in op andere activiteiten zoals bijvoorbeeld het verbeteren van het jurisprudentieoverleg, het bevorderen van rechtseenheid en het verder ontwikkelen van zittingsvaardigheden.

Randvoorwaarden kwaliteit

Het doel van RechtspraakQ is dat de gerechten op een planmatige manier aan continue kwaliteitsverbetering werken. Belangrijke voorwaarden hiervoor zijn sterk leiderschap, een cultuur waarin feedback geven daadwerkelijk plaatsvindt, een besturingssysteem waarbinnen kwaliteit en kwantiteit in balans zijn en voldoende kennis over doel en nut van het kwaliteitssysteem. Deze onderwerpen worden in concrete activiteiten uitgewerkt, zoals bijvoorbeeld het ontwikkelen van nieuwe modules in het MD-programma en het maken van afspraken over wijze van rapporteren over en bespreken van kwaliteit in bestuurlijke overleggen.

Ontwikkelen en onderhouden RechtspraakQ

Het kwaliteitssysteem RechtspraakQ is als zodanig gereed. Het onderzoeksbureau dat het systeem geëvalueerd heeft, concludeert in zijn rapport *RechtspraakQ beoordeeld* dat het kwaliteitssysteem voldoet en dat de doelstellingen waarvoor het is ontwikkeld bereikt kunnen worden. Toch blijft het systeem in ontwikkeling en dat moet ook. In 2007 wordt het klantwaarderingsonderzoek en het medewerkerswaarderingsonderzoek geëvalueerd en wordt bekeken hoe de werkbelasting die het gebruik van deze instrumenten met zich meebrengt, verminderd kan worden. Daarnaast wordt bekeken of, en zo ja hoe, de uitkomsten van de in 2006 afgeronde projecten Kwaliteit in de bekostiging en Kengetallen in de statuten en het meetsysteem rechterlijk functioneren kunnen worden verwerkt. Ook de resultaten van de aanpassing van het meetsysteem rechterlijk functioneren voor de hoven worden in het systeem meegenomen. Daarnaast wordt gezien hoe RechtspraakQ kan worden uitgebreid met een element: leren van incidenten. Onder incidenten wordt in dit verband verstaan zaken waarin verschillende rechterlijke colleges ver uiteenlopend oordelen over de bewezenverklaring. Gezien wordt hoe van het stelsel van hoger beroep een leertraject kan worden gemaakt. Ook worden initiatieven ontplooid om het delen van kennis te vergemakkelijken onder andere door het ontwikkelen van een deskundigenindex.

Integrale notitie over de voortgang van het kwaliteitsbeleid

Naar aanleiding van de diverse rapporten over kwaliteit verschijnt in het voorjaar 2007 een notitie waarin integraal op de daaruit voortkomende wenselijke wijzigingen in het kwaliteitsbeleid wordt ingegaan.

3.2 Informatiemanagement

De vernieuwing in de Rechtspraak is sterk afhankelijk van de tijdige en passende vernieuwing van ict. Het doorvoeren van veranderingen binnen de Rechtspraak vergt dan ook een nauwe aansluiting op ict-trajecten. De samenwerking van de sectorale programma's (zie hoofdstuk 5) en het ict-programma is van groot belang.

De Rechtspraak zal de komende jaren verder moeten digitaliseren om aansluiting met haar omgeving te behouden. Er zijn diverse vernieuwingsslagen noodzakelijk. Daarbij is het niet zo dat een individueel gerecht digitaliseert. De Rechtspraak digitaliseert als geheel. Vanuit die gedachte wordt al een aantal jaren gewerkt aan het tot stand brengen van de daarbij passende technische en systeeminfrastructuur. De

van oudsher bestaande gerechtelijke autonomie op ict-gebied is omgebogen naar landelijke samenwerking. In het navolgende wordt nader ingegaan op de technische, respectievelijk systeeminfrastructuur.

De technische infrastructuur is de verzameling computers en netwerken voor de medewerkers binnen de Rechtspraak en vormt daarmee een basis voor het primaire proces. De afgelopen jaren is onder andere geïnvesteerd in netwerken, lokale en landelijke rekencentra. Daarmee wordt een stabiele infrastructuur gecreëerd met een tijdens kantooruren maximale en daarbuiten optimale beschikbaarheid. Dat minimaliseert de kans dat medewerkers van de Rechtspraak vanwege het niet beschikbaar zijn van de ict-systemen hun werk niet kunnen doen. Deze infrastructuur biedt ook nieuwe mogelijkheden, zoals bijvoorbeeld plaatsonafhankelijk of landelijk gaan werken.

In 2006 is het Landelijk Rekencentrum, de centrale faciliteit voor alle systemen, opgebouwd. In 2007 wordt een aantal nieuwe systemen (zie hierna) vanuit het Landelijk Rekencentrum aan de professionals aangeboden en wordt een groot aantal systemen vanuit de lokale rekencentra naar het Landelijk Rekencentrum verplaatst. In 2008 wordt deze operatie naar verwachting afgerond en kan vanuit de nieuwe combinatie van landelijke (80%) en lokale voorzieningen (20%) de digitalisering verder worden ingericht.

De ondersteuning van de werkprocessen (zie ook paragraaf 3.3) en de documentstromen geschiedt met primaireprocessystemen. In alle sectoren wordt gewerkt aan het uniformeren, standaardiseren en centraliseren van de werkprocessen en documentstromen door het combineren van bestaande werkwijzen tot een gezamenlijke. De ict-systemen worden daarop aangepast of opnieuw ontwikkeld. Deze systemen migreren daarmee van lokaal naar landelijk, zowel inhoudelijk als technisch. Dat biedt de mogelijkheid bevoegdheden en werkverdeling zowel binnen de gerechten als tussen de gerechten onderling anders in te richten. Via de sectorale programma's worden mogelijkheden voor genoemde inrichting nader uitgewerkt. Ook kan de nieuwe centrale voorziening in de toekomst worden uitgebreid met extra faciliteiten, zowel voor de Rechtspraak zelf als voor haar omgeving. Op kleine schaal wordt daarmee al geëxperimenteerd. In 2007 wordt het nieuwe primaireprocesstelsel voor de hoven (ReIS Hoven), met vertraging vanwege inhoudelijke en technische problemen, ingevoerd. ReIS Kanton wordt in 2007 voor de kantonzaken gebouwd en in 2008 ingevoerd. Het stelsel voor de civiele sector wordt in 2007 voorbereid. Het bestaande primaireprocesstelsel voor bestuursrechtelijke zaken (Berber) wordt in 2007 gerenoveerd. Een aantal registers, zoals het advocatenregister en de deskundigenindex, is inmiddels gebouwd. In 2007 wordt nog een aantal registers toegevoegd. Het nieuwe stelsel voor Openbaar Ministerie (OM) en de strafsectoren van de rechtbanken (GPS) wordt in 2007 verder ontwikkeld. Er zijn pilots voorzien op grond waarvan tot definitieve implementatie kan worden besloten.

Experimenten zijn gaande met digitaal berichtenverkeer voor een beperkt aantal zaken (zie ook paragrafen 5.4 en 5.5). Uit de experimenten worden de specificaties voor de te bouwen landelijke voorzieningen afgeleid. De (nieuwe) landelijke systemen zijn ook de bron voor de publicatie van vonnissen en registers op www.rechtspraak.nl. Via het intranet van de Rechtspraak en Porta Iuris wordt alle voor het werk noodzakelijke informatie, zoals van Europese instanties en uitgeverij, ontsloten. Zeven rechtbanken hebben aangegeven in 2007 te willen starten met de implementatie van videoconferentie (telehoren). Door middel van een directe beeld- en geluidsverbinding kunnen vreemdelingen, verdachten, getuigen en deskundigen op afstand worden gehoord. In dit traject wordt samengewerkt met de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI). Zie ook paragraaf 5.5.1.

Ten behoeve van de management- en beleidsinformatie wordt gewerkt aan een datawarehouse. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.

3.3 Werkprocessen

Het themaprogramma Werkprocessen zorgt ervoor dat de werkprocessen van de diverse sectoren op uniforme wijze worden beschreven en ondersteunt daarnaast de sectoren bij de beschrijving en verbetering van die werkprocessen. De sectorprogramma's zijn hierbij leidend. In de afgelopen jaren zijn voor alle sectoren uniforme referentiemodellen opgesteld en ter implementatie aan de gerechten aangeboden. Bij de ontwikkeling van het nieuwe primaire processysteem voor de civiele sectoren (ReIS) worden de eerder genoemde referentiemodellen als uitgangspunt genomen, maar een verdere detaillering daarvan is nodig. De planning is er daarnaast op gericht in 2007 te komen tot (vernieuwing van) de procesreglementen voor alle sectoren. In 2007 wordt aandacht besteed aan het op uniforme wijze inrichten van het onderhoud door de landelijke stafbureaus van referentiemodellen, procesreglementen en andere landelijke regels (zie ook paragraaf 5.1). Landelijk onderhoud stelt de sectoren in staat om op gerechtsniveau hierop te besparen en is nodig omdat actuele referentiemodellen noodzakelijk zijn voor de ontwikkeling van nieuwe primaire processystemen.

Gelet op de huidige Agenda van de Rechtspraak vergt de verkorting van de doorlooptijden in alle sectoren aandacht. Dit krijgt mede gestalte door landelijke regelingen te baseren op de 'best practices' van de gerechten en daarnaast door het doen van onderzoek. Zo zijn specifieke simulatiemodellen voor de civiele en kantonsectoren van drie gerechten ontwikkeld. Deze modellen geven inzicht in de factoren die de doorlooptijden bepalen. Het is de bedoeling dat in 2007 meer gerechten deze modellen gaan toepassen. Ten slotte kan digitalisering bijdragen aan verkorting van doorlooptijden en grotere doelmatigheid van procedures. In dit verband valt te denken aan de digitale aanlevering van zaken, maar ook aan digitalisering van de griffierechtenheffing. Hiervoor worden standaarden vastgesteld.

3.4 Wetenschappelijk onderzoek

Het programma voor het jaar 2007 bestaat voor een deel uit de realisering van projecten die aanvankelijk in 2006 waren voorzien maar vanwege capaciteitsgebrek dan wel inhoudelijke complexiteit nog niet gerealiseerd konden worden. Daarnaast start een beperkt aantal nieuwe onderzoeken. Op die manier wordt ruimte gereserveerd voor projecten die naar verwachting voortvloeien uit de beleidsmatige vertaling van richtinggevend rapporten zoals het rapport *Visitatie Gerechten 2006* en het rapport van de Commissie Deetman.

In 2007 vinden onder meer de volgende onderzoeken plaats.

Professionaliteit onder druk?

De opgave van dit project bestaat eruit zichtbaar te maken in welke mate de professionele kwaliteit van het primaire proces onder druk staat en, indien dat het geval is, welke factoren die situatie veroorzaken.

Delegatiepatronen

Efficiënte afdoening van zaken vergt delegatie, zowel van rechters naar juridisch medewerkers als van juridisch medewerkers naar de administratie. Onvoldoende bekend is in welke mate en in welke vormen delegatie thans gestalte heeft gekregen en wat de betekenis van onderscheiden delegatiepraktijken is in dit verband.

Complexe geschillen

Hoe staat het met het functioneren van hoogwaardige rechtspraakvoorzieningen die zich met name bezighouden met geschillen van (inter)nationaal opererende bedrijven? De beantwoording van die vraag is van belang in het kader van de betekenis van de Rechtspraak voor de nationale economie.

De justitiabele geïnformeerd

De praktijk leert dat burgers die in aanraking komen met rechtspraakvoorzieningen doorgaans te beperkt geïnformeerd zijn over hetgeen hen in procedurele zin te wachten staat. Voor een effectief communicatiebeleid wordt een betrouwbaar inzicht in de huidige situatie noodzakelijk geacht.

Mediation en rechtspraak

In samenspraak met het Landelijk Bureau Mediation naast rechtspraak (LBM) wordt onderzoek overwogen dat meer inzicht verschaft in de verschillende varianten die de Rechtspraak biedt om tot beëindiging van geschillen te komen. In dit verband kunnen de verschillen en overeenkomsten tussen schikken en doorverwijzen naar mediation verhelderd worden. Ook onderzoek naar de mate waarin de bereikte uitkomst gerealiseerd wordt in de verschillende varianten van geschilbeslechting is een onderwerp dat hierbinnen past.

Op verzoek van het LBM wordt onderzoek overwogen dat empirische verheldering oplevert over de rol van de rechter als schikker in vergelijking met de mediator als schikker.

Initiatieven op het vlak van de follow-up van onderzoeksprojecten - naar het voorbeeld van de eerder gehouden discussiebijeenkomst over het boek van prof. W.A. Wagenaar - worden geïntensiveerd. Gestreefd wordt naar een viertal bijeenkomsten in 2007.

De samenwerking die veel rechtbanken hebben met universiteiten en hogescholen wordt gecontinueerd. Deze samenwerking betreft vooral onderwijs, maar heeft vaak ook een onderzoeksdimensie.

4 Verbetering bedrijfsvoering

4.1 Programma Bedrijfsvoering

Na afronding van een aantal projecten van het programma in 2006, leiden de projecten *InfoRM*, *Kengetallen* en *P-instrumentarium* aanvullend in 2007 tot resultaten. Zie voor die resultaten de betreffende paragrafen in dit hoofdstuk.

4.2 Informatievoorziening

Programma InfoRM

Het programma *InfoRM* richt zich op de structuur van de informatiehuishouding (techniek en infrastructuur), de wijze van ontsluiten van informatie (instrumenten), het beschikbaar stellen van informatie waar behoefte aan is (inhoud) en de organisatie die met de informatievoorziening wordt belast (organisatie en beheer).

Na het verbeteren van het instrumentarium voor ontsluiting van managementinformatie staat in 2007 de techniek en infrastructuur centraal met de ontwikkeling en bouw van een centrale gegevensverzameling (datawarehouse). Doel is de verantwoording van de hele (geconsolideerde) Rechtspraak betrouwbaar te maken. In het programma gaat het om managementinformatie in de breedste zin van het woord en informatie die - vooral ook extern - inzicht geeft in de functie en het functioneren van de rechtspraak. In 2007 wordt het managementinformatiesysteem Stuurhut verder vervolmaakt zodat benchmarking tussen gerechten op basis van productie mogelijk wordt. Verder wordt binnen de huidige formatie van de Raad en met medewerking van de gerechten in 2007 gestalte gegeven aan een kleine informatievoorzieningsorganisatie (IVO) die wordt belast met de (verdere) ontwikkeling en het beheer van de gegevensinfrastructuur.

Kengetallen

De in paragraaf 2.2 genoemde ontwikkeling van een set kengetallen heeft medio 2006 geleid tot een vastgestelde set: duidelijk is voor welke activiteiten/thema's er een kengetal komt. De kengetallen zijn echter nog niet ingevuld met ervaringsgegevens. Aan de operationalisering, inclusief het ontwikkelen van een methode om de kengetallen eenvoudig en actueel te meten, wordt gewerkt. Toegewerkt wordt naar de presentatie van een eerste gedeelte van de kengetallen bij het Jaarverslag Rechtspraak 2006. Deze kengetallen worden niet slechts op landelijk niveau, maar ook op gerechtsniveau gepresenteerd. In de eerste helft van 2008 zal de volledige set kengetallen beschikbaar zijn.

4.3 Personeelsbeleid

Werving en selectie

De kwaliteit van de professional start met een goede werving en selectie. Ter verbetering daarvan is onder meer de procedure voor selectie van ervaren juristen voor de functie van rechter aangepast. De selectie van raio's blijft ongewijzigd als apart traject bestaan. In 2007 komt op basis van een inventarisatie van knelpunten en oplossingsrichtingen samen met het OM een verbeterplan tot stand met aandacht voor onder meer de wervingsaanpak, alsmede het curriculum van de opleiding en verbeterpunten binnen de huidige opleiding. Daarnaast wordt het voor excellente juridisch medewerkers mogelijk zich volgens de landelijke procedure voor interne doorstroom voor te bereiden op de selectie bij de Selectiecommissie rechterlijke macht (SRM).

Etnische diversiteit

De komende jaren wordt aandacht aan etnische diversiteit gegeven binnen de Rechtspraak. Over dit thema vindt doorlopend overleg plaats met relevante maatschappelijke (diversiteits)organisaties. In 2007 moet het belang van diversiteit verder onder de aandacht worden gebracht binnen de Rechtspraak. Enkele concrete activiteiten zijn herijken van het selectie-instrumentarium van de SRM op diversiteitneutraliteit, het opzetten van een traineeprogramma en het opzetten en onderhouden van contacten met netwerken binnen de allochtone groeperingen.

Permanente educatie

Zoals aangegeven in paragraaf 1.2 start de Rechtspraak voor de borging van kwaliteit van de professional in 2007 met invoering van een landelijke norm voor permanente educatie. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering is neergelegd bij de gerechten, bij de leidinggevenden en medewerkers. De gerechten mogen bij de invoering deels zelf het tempo bepalen, maar rapporteren eind 2007 over de dan bereikte situatie. Afspraak is dat eind 2009 de norm van dertig uur per jaar per rechter, raadsheer en juridisch medewerker, bij alle gerechten is ingevoerd. SSR zorgt voor voldoende (herzien) aanbod aan opleidingen en vaardigheidstrainingen. Voor het strafrecht worden trainingen betrokken die voortvloeien uit het plan *In het belang van goede strafrechtspraak* en het Programma Strafsector 2010.

Instrumentarium personeelsbeleid

Ter ondersteuning van de leidinggevenden bij het goed werven, selecteren en begeleiden van medewerkers komt in 2007 een aantal instrumenten ter beschikking:

- een centrale 'recruitmentsite Rechtspraak': dit instrument maakt werving voor alle doelgroepen van de Rechtspraak mogelijk, maar is ook gericht op het benaderen van specifieke doelgroepen, zoals allochtonen, hbo-opgeleiden en (on)ervaren juristen;
- een leergang voor operationeel leidinggevenden, die hen beter in staat stelt de kwaliteit van de medewerkers te ondersteunen en te vergroten;
- coaching ten behoeve van leidinggevenden, een instrument dat eveneens gericht is op de professionele en persoonlijke ontwikkeling van medewerkers. Gestimuleerd wordt dat leidinggevenden in de gerechten meer gebruik van een coach maken en het aantal coaches van binnen en buiten de Rechtspraak wordt uitgebreid.

Loon-en-functiegebouw rechterlijke macht

De dynamiek van de rechtspraak en de bedrijfsprocessen vereisen een functiegebouw dat flexibel is. Het functiegebouw van de rechterlijke macht moet mogelijkheden bieden voor het voeren van modern loopbaanbeleid en recht doen aan de diversiteit en benodigde kwaliteit van de verschillende functies, zowel inhoudelijk als op managementgebied. De contouren voor dit gebouw voor onder meer de rechterlijke macht zijn in het najaar van 2006 zichtbaar geworden en geaccordeerd. Er wordt in 2007 verdere invulling aan het loon-en-functiegebouw gegeven. Dit vervolg, het kiezen van de inschalingsystematiek en implementatie bij de gerechten, zal van gerechten de nodige inzet vergen.

Management Development

Op basis van de ervaringen tot nu toe vindt evaluatie plaats van het MD-programma voor potentiële sectorvoorzitters. Tevens wordt nieuw MD-beleid ontwikkeld voor de zittende bestuurders, waarbij onder meer de uitkomsten van de Commissie Deetman en de visitatie gerechten 2006 worden meegenomen. Daarnaast wordt loopbaanbeleid en benoemingenbeleid voor de directeuren bedrijfsvoering en presidenten vastgesteld.

Aan MD voor operationeel management wordt nadere invulling gegeven door het promoten van regionale samenwerking op dit terrein. Gerechten kunnen leren van ervaringen en eventueel aanwezige opleidingsprogramma's van andere gerechten.

Vernieuwd personeels- en salarissysteem

Binnen het Rijk heeft het project P-direkt een doorstart gemaakt. De Rechtspraak doet mee in het traject van Justitie, waarbij wordt gewaakt voor de invoering van (technische) systemen die niet aansluiten bij de procedures en systemen binnen de Rechtspraak.

4.4 Huisvesting

Doelstelling voor 2007 en de jaren erna is om de kwaliteit van de huisvestingsvoorraad in stand te houden. Vanwege de ouderdom van het grootste deel van de voorraad (zogenaamde JR-120 panden uit midden negentiger jaren) neemt de behoefte aan herinvesteringen vanuit technische en functionele gronden steeds meer toe. Daarnaast komen ook kwantitatieve tekorten in beeld nadat jarenlang de groei van de organisatie in de bestaande huisvesting is opgevangen.

In het verlengde van de in 2006 gereed gekomen nota Huisvesting wordt in 2007 een start gemaakt met een cyclus van lokale huisvestingsplannen. De lokale huisvestingsplannen worden het jaar daarop beoordeeld en geaggregeerd tot een voortschrijdend meerjarenplan huisvesting Rechtspraak, hetgeen past binnen recente rijksbrede afspraken over de planning van de rijkshuisvesting. Daarna volgt weer het lokale deel van de cyclus, op basis van het landelijke plan. Binnen de Rechtspraak en met de Minister van Justitie worden gelijktijdig afspraken gemaakt over dekking van de toenemende behoefte aan huisvestingsmiddelen die naar verwachting vanaf 2010 manifest wordt.

Voor het volgen van de ontwikkelingen in de huisvestingsbehoefte zijn verdergaande onderzoeken gepland naar de relatie tussen ict en huisvesting, evenals naar de invloed van de toenemende behoefte aan (brand)beveiliging. Ook wordt onderzoek gedaan naar de invloed van de organisatie van de parketpolitie en de Dienst Vervoer en Ondersteuning van DJI op de omvang van cellencomplexen en naar andere specifieke gebieden binnen de huisvesting van de gerechten.

4.5 Communicatiebeleid

In aanvulling op elementen van communicatie die al elders in dit Jaarplan aan de orde kwamen, met name in paragraaf 2.2, verdient het volgende vermelding.

Een van de conclusies uit de visitatie gerechten 2006 is dat er over het algemeen bij gerechten nog een duidelijke visie ontbreekt op hoe het gerecht door de samenleving gezien wil worden. Het ontwikkelen van visie op het gebied van externe oriëntatie is daarmee een aandachtspunt. De Rechtspraak gaat uit van een proactieve houding ten aanzien van pers- en publieksvoorlichting en het gebruik van de website www.rechtspraak.nl. De toenemende aandacht van de media voor geruchtmakende zaken vraagt om een heldere woordvoeringslijn door de Rechtspraak. De voorlichting over de individuele zaken behoort tot het domein van het gerecht zelf. Tegelijkertijd dient er rekening mee te worden gehouden dat sommige zaken niet beperkt blijven tot het betrokken gerecht, maar een landelijke impact hebben. In 2007 wordt een uitgewerkt draaiboek opgeleverd voor publiciteitsgevoelige zaken. Tot slot wordt ernaar gestreefd het aantal zaken dat op www.rechtspraak.nl wordt geplaatst, te vergroten.

5 Sectoren

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan belangrijke activiteiten en ontwikkelingen in de verschillende sectoren. Over de gerechten heen wordt steeds meer samengewerkt op sectorniveau in bijvoorbeeld de landelijke overleggen, programma's en projecten, onder andere met het oog op de uniforme rechtstoepassing, de bevordering van deskundigheid en de inrichting van (sectorale) ict-systemen.

Bij de Raad voor de rechtspraak zijn sinds 1 februari 2006 de landelijke stafbureaus gehuisvest. Deze stafbureaus zijn in het leven geroepen om de sectoren van de gerechten en de landelijke overleggen van sectorvoorzitters te ondersteunen. De belangrijkste taken van de stafbureaus liggen op het gebied van: de organisatie en ondersteuning van de landelijke sectoroverleggen, het faciliteren van activiteiten ter vergroting van de uniforme rechtstoepassing, begeleiding van de invoering van nieuwe wetgeving, coördinatie van het beheer van jurisprudentie en het functioneel beheer van de primaire processystemen.

5.2 Sector strafrecht

5.2.1 Algemeen

Het jaar 2006 werd gekenmerkt door een veelheid van ontwikkelingen in en rondom de strafrechtspraak. Met name de discussie over de kwaliteit van de strafrechtspraak hield de gemoederen sterk bezig. Veel media-aandacht ging uit naar veronderstelde rechterlijke dwalingen en de instelling van de Commissie Posthumus II⁸. Er is veel kritische aandacht voor een aantal grote strafzaken. De deskundigheid van de rechter op niet-juridisch gebied - bijvoorbeeld waar het gaat om de beoordeling van technische bewijsmiddelen (zoals DNA-bewijs) of de toepassing van statistiek - is een terugkerend thema. Een ander thema is de rol van de rechter als (kritisch) controleur van de toepassing van methoden van bewijsgaring. De laatste vorm van kritische aandacht treft een groter aantal strafzaken en stelt ook de taakopvatting van de strafrechter aan de orde. Indien een adequate reactie van de Rechtspraak ontbreekt kan deze kritiek het vertrouwen van de samenleving in de rechter ondermijnen. Naast grote inzet om de kwaliteit van de strafrechtspraak te waarborgen en, waar nodig, te verbeteren, vraagt de kritische aandacht voor grote strafzaken om effectieve communicatie. Raad en gerechten hebben afspraken gemaakt wie in welk geval de communicatie verzorgt.

De strafsectoren hebben te maken met een toename van het aantal complexe en megazaken, van nieuwe strafwetgeving (zoals bijvoorbeeld de Wet spreekrecht slachtoffers) en van technologische ontwikkelingen inzake cybercrime en forensische opsporingsmethoden. Inmiddels is duidelijk dat deze ontwikkelingen overwegend van structurele aard zijn en dus ook de Rechtspraak nopen tot structurele maatregelen.

5.2.2 In het belang van goede strafrechtspraak

In mei 2006 heeft de Raad voor de rechtspraak samen met het Landelijk Overleg van Voorzitters Strafssectoren (LOVS) het plan *In het belang van goede strafrechtspraak* uitgebracht. Dit plan bevat een breed scala aan maatregelen op het gebied van de deskundigheidsbevordering, reflectie en collegiale toetsing, rechterlijke onderzoeksmogelijkheden en een betere motivering van strafvonnissen. De voorgestelde maatregelen vergen investeringen in personele, organisatorische en financiële zin.

---

⁸ Officieel: Commissie Evaluatie afgesloten strafzaken.

5.2.3 Programma Strafsector 2010

Op basis van het plan *In het belang van goede strafrechtspraak* heeft het LOVS een nieuw programma voor de strafsector opgesteld, Programma Strafsector 2010. Uiteraard sluit dit tweede sectorprogramma waar mogelijk aan bij de projecten die in het eerste sectorprogramma werden opgezet⁹.

Het nieuwe programma richt zich primair op maatregelen in het kader van de deskundigheidsbevordering en de ontwikkeling van samenhangende kennissystemen, maar biedt tevens ruimte voor de behandeling van een viertal andere vraagstukken waarvoor centrale regie nodig is: de verdere ontwikkeling van een inzichtelijke motivering van strafvonnissen (Promis II), waarbij op basis van de inzichten opgedaan in Promis I¹⁰, een standaardopzet voor de bewijsmotivering alsmede voor de straf- en maatregelmotivering wordt ontwikkeld; de ontwikkeling van een landelijk strafprocesreglement; de mogelijkheden voor een landelijk 'format' voor vonnissen en beschikkingen; en tot slot reflectie: een inventarisatie van de methoden om bij een chronisch gebrek aan tijd toch het eigen handelen te beschouwen en te overdenken ter verbetering van eigen kwaliteit en competenties. Bij de uitwerking van de maatregelen wordt waar mogelijk aansluiting gezocht bij relevante activiteiten uit het interdepartementale Verbeterprogramma Opsporing en Vervolgging.

5.2.4 Overige ontwikkelingen straf

Modernisering Sanctie Toepassing (MST)

Het programma Modernisering Sanctie Toepassing van het Ministerie van Justitie beoogt een betere en efficiëntere sanctietoepassing. Naast de aandacht in dit programma voor een betere afstemming van de werkzaamheden van de ketenpartners, wordt in 2007 verder gewerkt aan de implementatie van wetsvoorstellen op het vlak van de voorwaardelijke invrijheidsstelling, de aan voorwaardelijke straffen te stellen voorwaarden en de invoering van de elektronische detentie als hoofdstraf. De rechtspraak is hierbij betrokken.

Landelijk Coördinatiecentrum Megazaken

Het Landelijk Coördinatiecentrum Megazaken (LCM) bewerkstelligt sinds 2004 een doelmatiger en efficiëntere behandeling van megazaken¹¹, onder meer door zaken te verspreiden over verschillende rechtbanken. In 2006 is het LCM geëvalueerd. Begin 2007 zal aan de hand van de uitkomsten van de evaluatie besluitvorming plaatsvinden over de werkwijze voor de verdeling van megazaken.

OM-afdoening

In juli 2006 heeft de Eerste Kamer ingestemd met de Wet OM-afdoening. Als gevolg van deze wet zal bij een groot aantal zaken alleen nog een zitting plaatsvinden als de betrokkene 'verzet' heeft aangetekend tegen de strafbeschikking van de officier van justitie. De gefaseerde invoering van deze wet wordt voorzien voor de tweede helft van 2007. Voor de gerechten heeft de wet op termijn tot gevolg dat er minder politierechterzaken (6.000) en kantonzaken (40.000) worden behandeld. Daar staat tegenover dat de kantonrechter tienduizenden extra dwangmiddelenzaken moet behandelen.¹² De invoering van de OM-afdoening vergt in 2007 de nodige organisatorische, personele en logistieke aanpassingen. De Raad voert hierover structureel overleg met het Ministerie van Justitie en ketenpartners zoals OM en Centraal Justitieel Incasso Bureau.

⁹ Doelstellingen van het eerste Sectorprogramma Straf: verbetering van doorlooptijden en vergroten rechtseenheid.

¹⁰ In 2005 is in het project Promis I een nieuw model voor straf- en bewijsmotiveringen ontwikkeld. De projectgroep concludeerde toen dat invoering van dit nieuwe model een extra en structurele inzet van mensen en middelen zou vergen. Inmiddels is besloten de Promis-systematiek in 2007 landelijk in te voeren (zie ook paragraaf 1.2. hierover).

¹¹ Een megazaak is een strafrechtelijk dossier dat dertig of meer zittingsuren meervoudige kamer vergt.

¹² De officier van justitie kan bij de kantonrechter gijzeling vorderen als betrokkene na het onherroepelijk worden van de strafbeschikking de opgelegde boete niet betaalt.

5.3 Sector civiel recht

5.3.1 Programma Civiele Sectoren

Het Programma Civiele Sectoren heeft in de huidige samenstelling de werkzaamheden eind 2006 afgerond. Vier projecten, te weten Procesreglementen, Landelijk Procederen, Geldvordering *online* en het project (Nulmeting/)ICT-Innovatie zijn dan nog niet gereed. Daarnaast is door de sectoren gevraagd om in 2007 verder te gaan met het ontwikkelen van wizards.

De implementatie van alle opgeleverde producten vraagt in 2007 nog de nodige aandacht. Ten slotte wordt de behoefte aan nieuwe projecten onderzocht die gericht zijn op verdere vergroting van de kwaliteit van de civiele rechtspraak. Het gaat hierbij om de civiele pendant van het plan *In het belang van goede strafrechtspraak* en om de operationalisering van de normen van het rapport *Kwaliteit kost tijd*. Een en ander leidt ertoe dat het Programma Civiele Sectoren ook in 2007 en daarna in stand blijft.

Over de reeds lopende projecten die in het programma worden gecontinueerd wordt het volgende opgemerkt. De uniformering van werkprocessen richt zich op het ontwikkelen van landelijke procesreglementen. De beoogde voordelen liggen op het vlak van rechtseenheid, verkorting doorlooptijd en verbeteren van de doelmatigheid. Er worden procesreglementen ontwikkeld voor de civiele en kantonsectoren van de rechtbanken en voor de civiele en familie sectoren van de hoven. Tevens levert de projectgroep een implementatieplan en een protocol voor de borging en het onderhoud. Besluitvorming hierover vindt eind 2006 plaats.

In het kader van uniformering van werkprocessen is voorts van belang dat de rechtbank Utrecht sinds enige tijd een digitaal Handboek civiel kent, waarin beleid en werkwijzen van de afdeling handelszaken zijn vastgelegd. Het handboek is via Intro ook voor andere rechtbanken beschikbaar. Inmiddels is in het Landelijk Overleg van Voorzitters Civiele sectoren (LOVC) besloten dit handboek om te vormen tot een digitaal landelijk Handboek Civiel. Om daartoe te komen vindt allereerst een inventarisatie plaats van beleid en werkwijzen bij de diverse rechtbanken. Oplevering van het landelijke handboek wordt in de loop van 2007 verwacht.

Het project Landelijk Procederen begeleidt de gerechten bij de voorbereiding van de door de wetgever per 1 juli 2007 voorgenomen afschaffing van het verplicht procuraat. Elektronisch berichtenverkeer is nodig voor het opvangen van de gevolgen van deze afschaffing. Het doel van het project is om bij de civiele sectoren, vooral op het terrein van het elektronisch berichtenverkeer, verbeteringen en vernieuwingen te realiseren. Subdoel is dit te bereiken met zo min mogelijk kosten en met het beter benutten van de mogelijkheden van e-mail en internet. Bij de rechtbank Haarlem loopt een pilot met elektronisch berichtenverkeer die in de eerste maanden van 2007 wordt afgerond. Aan de hand van de resultaten wordt verder beslist over het gebruik van het elektronisch berichtenverkeer in de sectoren civiel recht.

Het project levert eind 2006 en begin 2007 voorstellen over de organisatorische gevolgen van de afschaffing van het verplicht procuraat. In 2007 vindt, na goedkeuring van de landelijke overleggen, implementatie van de voorstellen plaats.

Het project Geldvordering *online* heeft als gevolg van onvoorziene complexiteit aanzienlijke vertraging opgelopen. Wel heeft het een landelijk zowel door kantonrechters als door deurwaarders geaccepteerde standaarddagvaarding opgeleverd. De automatisering van dat formulier wordt nu ter hand genomen. Doel is dat op korte termijn een beperkte pilot met een beperkte kring van gemachtigden op één locatie wordt uitgevoerd. Uitbreiding van de kring van gebruikers en van de locaties is daarna voorzien. De uitkomsten van de pilot zijn bepalend voor de werkzaamheden in 2007.

In het project (Nulmeting/)ICT-Innovatie Civiele Sectoren zijn de wensen met betrekking tot digitalisering van de civiele sectoren geïnventariseerd. In 2007 lopen twee deelprojecten door:

- implementatie Zittingsroosterplanning (ZRP), in samenwerking met het sectorprogramma Bestuursrecht;
- pilot elektronisch berichtenverkeer (Rechtbank Haarlem)¹³.

Het deelproject ZRP beoogt de civiele en bestuurssectoren van de gerechten een gebruikersvriendelijk en kwalitatief goed planningsysteem voor zittingen aan te bieden¹⁴. De verwachting is dat ZRP in 2007 landelijk wordt ingevoerd. De sectoren zijn er zelf verantwoordelijk voor om ZRP functioneel in te voeren, maar worden daarin ondersteund door deskundige gebruikers uit het land.

5.3.2 Overige ontwikkelingen civiele sectoren

Fundamentele herbezinning procesrecht

De Raad voor de rechtspraak adviseert begin 2007 over het eindrapport van de Commissie fundamentele herbezinning Nederlands burgerlijk procesrecht. Voor dit advies zijn de gerechten via een conferentie eind 2006 geconsulteerd. In de loop van 2007 laat het kabinet weten aan welke voorstellen van de commissie uitvoering gegeven wordt.

Familie- en jeugdrecht

De sectoren en teams familie- en jeugdrecht van de rechtbanken besteden in 2007 aandacht aan het verder vergroten van de rechtseenheid. Dit wordt onder meer vormgegeven door het uitbouwen van de helpdeskfunctie van het landelijk stafbureau. Ook de wizards die in het kader van het Programma Civiele Sectoren ontwikkeld worden voor beslissingen in echtscheidingsprocedures dragen hieraan bij, omdat deze leiden tot duidelijker en meer eenvormige uitspraken.

Aan de hand van de aanbevelingen uit het in 2006 verschenen rapport *Positionering jeugdrechter* wordt in 2007 bekeken op welke wijze de belangen van kinderen meer centraal kunnen komen te staan in procedures waarbij zij zijn betrokken. Dit vraagt om een goede afstemming en samenwerking met de strafsectoren. De projecten die in het kader van het programma Beter beschermd in samenwerking met de Raad voor de Kinderbescherming en de jeugdbescherming in een aantal rechtbanken zijn gestart, leveren hier ook een bijdrage aan. Deze projecten beogen onder meer het verkorten van doorlooptijden in kinderkzaken, zodat in deze zaken sneller beslissingen kunnen worden genomen.

Verder zal de implementatie van het wetsvoorstel tot herschikking van de bevoegdheidsverdeling in familiezaken de nodige aandacht vergen (zie ook paragraaf 5.4).

Europees Betalingsbevel

De Verordening Europees Betalingsbevel voor grensoverschrijdende onbetwiste geldvorderingen is in behandeling bij het Europees Parlement en wordt naar verwachting begin 2007 vastgesteld. Hoewel de verordening pas twee jaar na vaststelling in werking treedt, wordt in 2007 met de voorbereiding begonnen. Deze voorbereiding richt zich voornamelijk op de werkprocessen en de verwerking van elektronische formulieren.

Herziening griffierechtenstelsel

Naar verwachting wordt per 1 januari 2008 een nieuw vereenvoudigd griffierechtenstelsel in civiele en kantonzaken ingevoerd. Uitgangspunten hierbij zijn de heffing aan de poort, een aanzienlijke vermindering van het aantal tarieven, het werken met vaste tarieven in plaats van percentages en de

---

¹³ Zie project Landelijk Procederen

¹⁴ De meeste strafsectoren maken al gebruik van een systeem voor zittingsroosterplanning.

vervanging van de toevoegingsregeling ('indebetstelling') door toepassing van het laagste tarief. In 2007 wordt de implementatie van het nieuwe stelsel voorbereid.

5.4 Sector kanton

De sectoren kanton participeren in het Programma Civiele Sectoren. Een aantal ontwikkelingen dat in paragraaf 5.3 is omschreven (zoals bijvoorbeeld de fundamentele herbezinning procesrecht) heeft ook betrekking op de sectoren kanton.

5.4.1 Overige ontwikkelingen sector kanton

Organisatorische ontwikkelingen

In maart 2006 heeft een bestuurlijke conferentie plaatsgevonden over de positionering van de kantonrechtspraak. De conclusies lieten zich in vier punten samenvatten:

- Geef rechtbanken meer vrijheid om de interne organisatie optimaal in te richten (o.a. door het laten vervallen van artikel 47 RO).
- Vertrouw er op dat de gerechtshoven deze vrijheid verstandig zullen gebruiken.
- Besteed bij veranderingen in de organisatie bijzondere aandacht aan de cultuurverschillen.
- Zittingsplaatsen hoeven geen vestigingsplaatsen te zijn.

Door uitvoering van het voorgaande wordt een ontwikkeling in gang gezet die breed binnen de Rechtspraak wenselijk wordt geacht. Dat neemt niet weg dat er onder de groep kantonrechters sprake is van ongerustheid over deze ontwikkelingen. Naar aanleiding hiervan worden de ontwikkelingen nauwlettend gevolgd en wordt een platform gecreëerd waar door de direct betrokkenen over deze ontwikkelingen kan worden gesproken. Voor het creëren van draagvlak voor mogelijke toekomstige ontwikkelingen, is het de bedoeling dit platform reeds op korte termijn in het leven te roepen. Een belangrijk ijkpunt voor de toekomstige ontwikkelingen zullen de conclusies en aanbevelingen van de Commissie Deetman over de kantonrechtspraak zijn (zie ook paragraaf 2.4).

Wijziging competentiegrens

De Minister van Justitie zal - conform het advies van de Raad voor de rechtspraak - de besluitvorming over een mogelijke verhoging van de competentiegrens van de kantonrechter in civiele zaken in een breder verband plaatsen (onder andere fundamentele herbezinning van het Nederlands burgerlijk procesrecht, uitkomsten Commissie Deetman en Europese wet- en regelgeving). Naar verwachting wordt in de loop van 2007 duidelijk welk besluitvormingstraject gevolgd zal worden.

Overige ontwikkelingen

In samenwerking met een kantonsector wordt een project uitgevoerd dat het mogelijk maakt om de periodieke rekening en verantwoording door bewindvoerders in digitale vorm op te maken, te verzenden en te verwerken. Ook loopt een project om voor een categorie bewindsbeslissingen digitale uitwisseling met het kadaster mogelijk te maken. Dit project levert in 2007 resultaten op.

In de loop van 2007 zal het wetsvoorstel tot herschikking van de bevoegdheidsverdeling in familiezaken tussen rechtbank en kantonrechter tot wet worden verheven. Eventuele personele en budgettaire gevolgen worden in kaart gebracht.

5.5 Sector bestuursrecht

5.5.1 Sectorprogramma Bestuur

Binnen het sectorprogramma zijn verbeteren van kwaliteit, verkorten van doorlooptijden en vergroten van doelmatigheid belangrijke doelstellingen. In afwachting van de invoering van ReIS is er voor gekozen om het primaireproceessysteem Berber te revitaliseren. De bedoeling is dat aanpassingen zo geschieden dat de gewenste functionaliteiten binnen Berber aansluiten op ReIS. Het werken aan deze vernieuwingen is in 2006 van start gegaan en loopt door tot eind 2007.

In 2007 wordt aandacht besteed aan normering van doorlooptijden. De bedoeling is om vanuit het belang van een zorgvuldige procedure per processtap minimale doorlooptijden en voor het hele proces maximale doorlooptijden vast te stellen. Ook komt het onderwerp differentiatie in zaaksbehandeling aan de orde. Met het oog op het leveren van maatwerk kunnen verschillende wijzen van afdoening worden aangeboden aan de rechtzoekenden. Een mogelijkheid is bijvoorbeeld het geven van een keus tussen een snelle afhandeling van de zaak met een korte uitspraak of een minder snelle afdoening met uitgebreidere motivering.

Verder wordt gewerkt aan het samenstellen van een deskundigenindex. Het doel is hierbij drieledig: het opzetten van een landelijke deskundigenindex, het onderzoeken van en adviseren over de honorering van medische deskundigen, en het opzetten van een systeem voor kwaliteitstoetsing en -borging.

In samenwerking met het Programma Civiele Sectoren wordt aandacht besteed aan een zittingsroosterplanner (ZRP). Zie hiervoor paragraaf 5.3.1.

In het kader van digitalisering van het bestuursproces worden binnen het sectorprogramma meerdere pilots uitgevoerd. In 2007 loopt er een pilot bij de rechtbank Rotterdam, die tot doel heeft de procesgang zoveel mogelijk te digitaliseren rekening houdend met mogelijke juridische obstakels. Om de pilot overzichtelijk te houden is ervoor gekozen de digitaal te behandelen zaken te beperken tot zaken betrekking hebbend op de bijzondere competenties van het gerecht (Nma- en Opta-zaken). Bij de rechtbank Dordrecht wordt een pilot uitgevoerd in samenwerking met de gemeente Dordrecht. In deze pilot wordt in een honderdtal zaken - zoals belastingzaken, bijstandzaken, bouwzaken - zoveel mogelijk papierloos gewerkt bij de behandeling van de beroepen. Het doel is elektronisch beroep te kunnen indienen, te komen tot elektronisch berichtenverkeer tussen rechtzoekenden en de rechtbank en het vormen van een elektronisch dossier. In Breda werken de rechtbank en het UWV samen in een pilot die de rechtzoekenden de mogelijkheid biedt om elektronisch beroep in te dienen tegen de besluiten van het UWV. De pilot is gestart in 2006 en loopt door in 2007. Parallel aan de pilots wordt in samenwerking met wetgevingsjuristen van het Ministerie van Justitie een traject uitgevoerd om juridische belemmeringen voor digitaal procederen via wetgeving op te heffen. Dit traject levert vermoedelijk in het voorjaar van 2008 aangepaste wetgeving op.

Verder is binnen het sectorprogramma in 2006 een pilot van start gegaan over videoconferentie (telehoren). De pilot is gestart bij de rechtbank Maastricht, waar vreemdelingen verblijvend op de detentieboot te Dordrecht via videoconferentie gehoord zullen worden. In 2007 wordt de pilot voortgezet en heeft naar verwachting uitrol bij overige rechtbanken plaats.

Bij de invoering van het sectorstatuut in 2006 is als aandachtspunt naar voren gekomen het schrijven van uitspraken in begrijpelijke taal. In het kader van kwaliteitsbevordering wordt er binnen het sectorprogramma nader onderzoek op dit gebied gedaan. De nadruk ligt in eerste instantie op een

analyse/inventarisatie van wat er binnen de gerechten beschikbaar is met betrekking tot taalgebruik in uitspraken. Hieraan gekoppeld wordt een landelijke brievenset ontwikkeld waarmee alle rechtbanken zullen gaan werken. Deze brievenset is medio 2007 gereed.

In 2007 wordt ten slotte onderzocht aan welke nog te ontwikkelen wizards (naast de reeds ontwikkelde wizards) behoefte is in de sectoren bestuursrecht.

5.5.2 Overige ontwikkelingen bestuur

Commissie verbetervoorstellen

De commissie, die bestaat uit medewerkers van verschillende rechtbanken, bestuursrechtelijke appelcolleges, waaronder de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, en de Raad, heeft in het najaar van 2006 haar rapport aangeboden aan de Minister van Justitie. Doel van de commissie was om binnen de grenzen van de grondbeginselen van het procesrecht al dan niet onorthodoxe voorstellen te doen voor verbetering van de procesvoering binnen de gerechten in bestuursrechtelijke zaken, waaronder begrepen de organisatie en logistiek.

In het rapport worden aanbevelingen gedaan die zich richten tot de wetgever maar ook tot de gerechten. Naar verwachting wordt een aantal aanbevelingen in 2007 bij de gerechten geïmplementeerd. Het betreft verbeteringen van praktische aard en ter verhoging van de begrijpelijkheid van het bestuursproces voor de rechtzoekende.

Omgevingsvergunning

Implementatie van het wetsvoorstel Omgevingsvergunning voorziet in een uitbreiding van de competentie van de bestuursrechter met onder meer milieuzaken. In 2006 zijn concrete voorstellen gedaan over de voor de implementatie benodigde maatregelen in zowel organisatorische zin als op het gebied van scholing van rechters en gerechtsambtenaren. De zaken op grond van de wet Omgevingsvergunning zijn sterk lokaal verankerd. De zaken zullen vaak bewerkelijk zijn en specialistische kennis vereisen. De gerechten zullen daarom zo nodig onderling afspraken maken over samenwerking en flexibele inzet van personeel. In 2007 gaat de implementatiefase van start. Er wordt daarbij nauw samengewerkt met het sectorprogramma Bestuur. Het wetsvoorstel treedt naar verwachting per 1 januari 2008 in werking.

Herziening procesregeling

Binnen het bestuursrecht bestaan twee procesregelingen. Naast de procesregeling Bestuursrecht, die voor het algemene bestuursrecht en het belastingrecht geldt, bestaat de Procesregeling vreemdelingenkamers, die alleen voor vreemdelingenzaken geldt. De Procesregeling bestuursrecht wordt op dit moment aangepast. De bedoeling is dat zij in 2007 ook van toepassing is op vreemdelingenzaken. Omdat het vreemdelingenrecht echter een aantal bijzondere procedures kent, zal dit, binnen de procesregeling Bestuursrecht, leiden tot een aantal specifieke regelingen.

Vernieuwing Intro-site bestuursrecht

In 2007 komt het vernieuwde sectorportaal bestuursrecht op Intro beschikbaar. Via Intro kan in 2007 een landelijk kennisoverzicht van alle medewerkers van de sectoren bestuursrecht worden geraadpleegd. Voorts kunnen medewerkers van de sectoren bestuursrecht gebruik maken van de Databank bestuursrecht (een kennisdatabank waarin een vraag-en-antwoordsysteem is opgenomen). Tot slot bestaat in 2007 ook de mogelijkheid om via de Introsite gebruik te maken van de helpdesk bestuursrecht voor het stellen van vragen.

Vreemdelingenkamers

De op de huidige ketenprognose gebaseerde instroomprognose voor de vreemdelingenkamers voor 2007 is niet volledig door het kabinet gefinancierd. De bestuursafspraken over vreemdelingenzaken met de gerechten worden gebaseerd op de productieafpraak uit de Justitiebegroting 2007. Deze productieafpraak ligt dus lager dan de instroomprognose. Als er geen meerproductie geleverd wordt, zal dit leiden tot oplopende werkvoorraden en doorlooptijden.

6 Financiën van de Rechtspraak

6.1 Inleiding

De Raad en de gerechten hebben baat bij een goed inzicht in de kwantitatieve ontwikkelingen in het beroep op de rechter dat de komende jaren is te verwachten. Dit inzicht kan worden gebruikt voor de onderbouwing van de landelijke begroting van de Rechtspraak. De Raad streeft er ook naar de gerechten informatie op dit gebied te verschaffen en aldus bij te dragen aan de onderbouwing van de productieafspraken en de begrotingen van de gerechten.

Daartoe heeft de Raad, tezamen met het WODC (het onderzoekscentrum van het Ministerie van Justitie), prognosemodellen ontwikkeld voor het beroep op de civiele en de bestuursrechter. De prognosemodellen leggen een verband tussen de instroom van diverse typen zaken enerzijds en maatschappelijke (demografische, economische, sociale) factoren, ontwikkelingen op het terrein van kosten en aanbod van rechtshulp en veranderingen in wet- en regelgeving anderzijds. Zo ontstaat bijvoorbeeld inzicht in het effect van economische ontwikkelingen op het beroep op de rechter. Voor strafzaken is het prognosemodel in ketenverband opgesteld en wordt het reeds een paar jaar gehanteerd bij de begrotingsvoorbereiding. Voor civiel en bestuur vindt nog verdere ontwikkeling van de prognosemodellen plaats. Deze modellen zijn in een stadium, dat zij bij de voorbereiding van de begroting 2008 kunnen worden gebruikt (allereerst op landelijk niveau). Daarnaast wordt de informatie uit de prognosemodellen op het niveau van de individuele gerechten in het voorjaar van 2007 bij de Planningsbrief 2008 verstrekt. De gerechten kunnen deze informatie combineren met eigen informatie over specifiek te verwachten ontwikkelingen in de regio, voor zover deze niet in de modellen zijn opgenomen. Ook voor vreemdelingenzaken worden prognoses gemaakt. Deze worden, net als voor strafzaken, in ketenverband opgesteld.

6.2 Financiën Rechtspraak

In de Justitiebegroting 2007 zijn ten tijde van het verschijnen van dit Jaarplan voor 2007 de volgende middelen aan de Rechtspraak toegekend:

Tabel 4: Opbouw bijdrage Justitie aan de Rechtspraak 2007

	Bijdrage Justitie
A	Productiegerelateerde bijdrage 797.357.420
B	Bijdrage voor gerechtskosten 6.654.374
C	Bijdrage voor overige uitgaven 17.822.160
D	Bijdrage voor niet BFR 2005-taken 12.484.046
E	Opbrengsten derden -10.726.000
	Totale bijdrage Justitie 823.592.000

Voor een toelichting op de onderdelen A tot en met E wordt verwezen naar bijlage III. Hierin is ook de egalisatierekening toegelicht. In de Justitiebegroting 2007 is aangegeven dat naast de bijdrage van het Ministerie van Justitie, €7,3 mln. wordt ingezet vanuit het eigen vermogen, met name ten behoeve van de kwaliteitsslag die de rechtspraak in 2007 wil maken (in bijlage III opgenomen onder P*Q gerechten, zie ook paragraaf 3.1). De uiteindelijke inzet van het eigen vermogen is afhankelijk van de jaarplannen

van de gerechten en de daarop volgende bestuursafspraken tussen Raad en gerechten 2007¹⁵. De inzet van het eigen vermogen zal ertoe leiden dat de Rechtspraak eind 2007 een negatief resultaat en een kleiner eigen vermogen zal hebben.

6.3 Verdeling middelen

In hun jaarplannen 2007 hebben de gerechten een productievoorstel voor 2007 opgenomen. Het gerecht raamt zelf aan de hand van de prognosemodellen straf en vreemdelingen en aan de hand van de extrapolatiemodellen civiel en bestuur¹⁶, de verwachte instroom van zaken in de verschillende sectoren. Op grond van de voor 2007 verwachte instroom van zaken, de aanwezige voorraad aan het begin van het jaar en de beschikbare productiecapaciteit heeft het gerecht het productievoorstel opgesteld. Daarbij houdt het gerecht nadrukkelijk rekening met de juridische kwaliteit die geleverd kan worden door de beschikbare personeelssterkte bij een aanhoudend hoge instroom van zaken.

Na de bestuurlijke overleggen tussen de Raad en gerechten worden begin 2007 per gerecht de te produceren aantallen per productgroep vastgelegd in bestuursafspraken. De met de Minister van Justitie gemaakte productieafspraken worden in beginsel in bestuursafspraken met de gerechten vastgelegd.

6.4 Prijsonderhandelingen en behandelijden zaakscategorieën

In zijn begrotingsvoorstel 2008¹⁷ zal de Raad een voorstel doen voor de nieuwe productgroepprijzen 2008-2010. Een belangrijk element in dit voorstel zijn de kosten die gepaard gaan met de beoogde kwaliteitsimpuls voor de rechtspraak. De Minister van Justitie stelt de nieuwe productgroepprijzen vast en neemt ze op in de Justitiebegroting 2008.

Ingevolge het Besluit financiering rechtspraak 2005 (BFR 2005) worden ten behoeve van de vaststelling van de prijzen van de producten van de Rechtspraak de behandelijden van de verschillende zaakscategorieën vastgesteld. Aan die vaststelling ligt een periodiek werklastmetingsonderzoek (tijdschrijfonderzoek) ten grondslag. In het kader van dit werklastmetingsonderzoek zijn in aanvulling op de TNO-tijdschrijfonderzoeken in 2006 expertmeetings gehouden met inhoudelijk deskundigen uit de gerechten. Zij hebben zich uitgesproken over de behandelijden van de belangrijkste zaakscategorieën en hebben hun oordeel gegeven over het aantal daadwerkelijk gerealiseerde direct productieve uren per fte.

De Advies Commissie Werklastmeting en Bekostiging (ACWB) heeft de Raad geadviseerd omtrent de gerealiseerde behandelijden. Zij heeft zich op het standpunt gesteld dat de behandelijden alleen het resultaat kunnen zijn van een beredeneerde en gewogen uitkomst op basis van alle beschikbare gegevens waaronder de door TNO gemeten tijden, realisatiecijfers over productie en bezetting en de uitkomsten van de expertmeetings. De Raad heeft, na consultatie van de presidentenvergadering, met het advies ingestemd.

Gelet op de driejaarlijkse cyclus in de prijsonderhandelingen moeten nieuwe behandelijden van de zaakscategorieën voor het onderhandelingstraject over de prijsperiode 2011 tot en met 2013, uiterlijk

---

¹⁵ Het ministerie van Justitie wordt begin 2007 op de hoogte gebracht van de bestuursafspraken tussen Raad en gerechten.

¹⁶ Deze extrapolatiemodellen worden ten behoeve van de begroting 2008, vervangen door de prognosemodellen civiel en bestuur (zie paragraaf 6.1).

¹⁷ Het begrotingsvoorstel 2008 wordt in februari 2007 aan de Minister van Justitie aangeboden.

medio 2009 bekend te zijn. In verband daarmee is voorzien dat in 2008 opnieuw tijdschrijfonderzoeken worden georganiseerd.

Op advies van de ACWB zal in samenspraak met het ministerie van Justitie de bekostigingssystematiek (andermaal) worden geëvalueerd. Daarbij zal ook de plaats van behandeltijden in het stelsel van bekostiging en de wijze waarop deze langs een geobjectiveerde weg tot stand kunnen komen aan de orde zijn. In deze discussie gaat het niet slechts om de vraag hóe behandeltijden moeten worden gemeten (de tijdschrijfmethode), maar ook over de vraag wát moet worden gemeten. De vraag of, en zo ja in welke mate, moet worden gekomen tot een vereenvoudiging van het zogenoemde Lamicie A-viertje door het samenvoegen en schrappen van zaakscategorieën komt daarbij aan de orde. Ook de eventuele overgang naar een andere wijze van tijdschrijven, waarbij de nadruk meer komt te liggen op continu kleinschalig onderzoek maakt onderdeel uit van de discussie. Afhankelijk van de uitkomsten van deze discussie (medio 2007) vindt afstemming met de Minister van Justitie plaats en moet zonodig het BFR 2005 worden gewijzigd.

Bijlage I Schema resultaten 2007

Onder resultaat wordt hier een concreet product verstaan.

Geplande vernieuwing en verbetering van het rechtspreken

Wat	Wanneer Tentatief	Beoogd effect
Algemeen		
Verdere implementatie doorverwijsvoorziening mediation	2005-2007	Geschillenbeslechting op maat
Uitbreiden van het aantal zaken op www.rechtspraak.nl	2007	Vergroten transparantie
Invoering referentiemodellen in alle sectoren t.b.v. uniformering werkprocessen	2006	Bevorderen rechtseenheid, verkorten doorlooptijden, vergroten doelmatigheid
Civiel		
Stroomlijnen en automatiseren civiele kantonprocedure: pilot geldvordering online	2007-2008	Verkorten doorlooptijden, verbeteren toegang tot het recht
Oplevering digitaal landelijk Handboek Civiel	2007	Vergroten doelmatigheid, uniformering procedure
Verder ontwikkelen landelijke procesreglementen i.v.m. differentiatie zaaksbehandeling en normering doorlooptijden	2007	Bevorderen rechtseenheid, verkorten doorlooptijd, vergroten doelmatigheid
Implementatie echtscheidingswizard	2007	Bevorderen rechtseenheid, vergroten doelmatigheid
Landelijke invoering Zittingsroosterplanning	2007	Vergroten doelmatigheid
Vorbereiden afschaffen procureaat en invoering elektronisch berichtenverkeer	2006-2007	Verbeteren toegang, vergroten doelmatigheid
Implementatie sectorstatuten	2006-2007	Impulsen voor verbetering en vernieuwing, vergroten transparantie
Straf		
Implementatie sectorstatuut	2006-2007	Impulsen voor verbetering en vernieuwing, vergroten transparantie
Nauwkeuriger afstemming planning met OM	Vanaf 2005	Vergroting doelmatigheid, verkorting doorlooptijden
Bepalen vereiste deskundigheid voor rechters en juridisch medewerkers met bijbehorend opleidingsplan	2007-2008	Bevorderen deskundigheid
Invoeren sectorportaal strafrecht op Intro	2008-2009	Bevorderen deskundigheid
Ontwikkelen Landelijk Strafprocesreglement	2007-2008	Bevorderen rechtseenheid, bevorderen doelmatigheid

Invoeren Promis-werkwijze	2007	Bevorderen rechtseenheid en kwaliteit
Landelijk Format voor vonnissen en beschikkingen	2007-2008	Bevorderen rechtseenheid, bevorderen doelmatigheid
Bestuur		
Implementatie referentiemodellen werkprocessen	2006-2007	Bevorderen rechtseenheid, verkorten doorlooptijd, vergroten doelmatigheid
Normering doorlooptijden	2007	Verkorten doorlooptijd, vergroten doelmatigheid
Landelijke brievenset	2007	Bevorderen rechtseenheid, verkorten doorlooptijd, vergroten doelmatigheid
Herziening procesreglement bestuursrecht	2007	Bevorderen rechtseenheid, verkorten doorlooptijd, vergroten doelmatigheid
Pilots betreffende elektronisch procederen	2007	Verbeteren dienstverlening
Ontwikkelen wizards voor overige bestuursrechtzaken	2007	Bevorderen rechtseenheid, bevorderen doelmatigheid
Invoering Zittingsroosterplanning	2006-2007	Bevorderen doelmatigheid
Implementatie sectorstatuut en verder ontwikkelen voorbeeldbeleid	2006-2007	Impulsen voor verbetering en vernieuwing, vergroten transparantie

Geplande randvoorwaardelijke vernieuwingen

Wat	Wanneer	Beoogd effect
Algemeen		
Afronden invoeren kwaliteitssysteem	2007	Vergroten transparantie, impulsen voor verbetering en vernieuwing
Verbeteren beschikbaarheid, toegankelijkheid en betrouwbaarheid van informatievoorziening over de Rechtspraak (<i>infoRM</i>)	2006-2007	Vergroten transparantie, betere dienstverlening (o.a. voor wetenschappelijk onderzoek), vergroten doelmatigheid
Invoeren stelsel van kengetallen	2007-2008	Vergroten transparantie
Landelijke gedragscode voor alle medewerkers	2007	Vergroten transparantie en integere organisatiecultuur
Organisatie		
Ressortelijke samenwerking en herverdeling werklust	2006-2007	Vergroten deskundigheid, vergroten doelmatigheid
Diverse registers toegankelijk via www.rechtspraak.nl : bijv. deskundigenindex	2007	Verbeteren toegang, vergroten doelmatigheid
Internationaal		
Project hoger beroep Turkije	2007	Bijdragen aan rule of law internationaal
Invulling internationale rechtersopleiding	2006	Bijdragen aan rule of law internationaal
Communicatie		
Intensiveren publieksvoorlichting	2006-2008	Vergroten transparantie
Uitbrengen Rechtstreeks	Periodiek met ingang	Maatschappij beter geïnformeerd over rechtspraak. Grotere externe oriëntatie

	van 2004	Rechtspraak
Personeel		
Invoering norm permanente educatie in de gerechten	2007-2009	Bevorderen deskundigheid
Verbeterplan Raio-opleiding samen met OM (wervingsaanpak en het curriculum van de opleiding) en start uitvoering	2007	Bevorderen deskundigheid en vergroten transparantie
Evalueren MD-programma en vernieuwen MD-programma	2007	Bevorderen deskundigheid en impulsen voor verbetering en vernieuwing
Verdere invulling geven aan het loon- en functiegebouw rechterlijke macht	2007	Bevorderen deskundigheid, vergroten transparantie
Huisvesting		
Vervolgonderzoeken n.a.v. nota huisvesting rechtspraak 2020	2007	Vergroten transparantie
Actualisering beleidskader Huisvesting	2007	Vergroten transparantie
Aggregatie meerjarige huisvestingsplannen gerechten	2007	Verbeteren dienstverlening, vergroten transparantie
Financieel		
Onderbouwd prijsvoorstel voor prijzen 2008-2010	2007	Adequate financiering
Tijdschrijfonderzoeken t.b.v. behandel tijden	2008	Vergroten transparantie
Prijsonderhandelingen prijzen 2011-2013	2009	Adequate financiering
Ict		
Gefaseerde invoering landelijk rekencentrum	2006-2008	Vergroten doelmatigheid, bedrijfszekerheid
Eerste fase Datawarehouse: invoering uniforme verantwoordingsrapportage	2007	Vergroten transparantie, vergroten doelmatigheid
Gefaseerd invoeren videoconferentie (telehoren)	Vanaf 2006	Vergroten doelmatigheid
Revitaliseren Berber t.b.v. onder meer elektronisch procederen	2007	Verbeteren dienstverlening
Vernieuwing primaire processystemen: ReIS en GPS t.b.v. civiel en straf	Vanaf 2006	Vergroten bedrijfszekerheid, creëren platform voor vernieuwing

Bijlage II Gemiddelde doorlooptijden

Gerealiseerde en verwachte gem. doorlooptijden in kalenderdagen

Zaakstype	2004	2005	verwachting 2006	verwachting 2007
Rechtbank sector Kanton				
Arbeidszaak en handelszaak met enq / desc / plei	293	303	313	307
Handelszaak met verweer zonder enq / desc / plei	107	110	108	106
Handelszaak zonder verweer (verstek)	10	9	8	8
Beschikking ontbinding arbeidsovereenkomst	19	18	16	*
Overige beschikkingen (handel en huur)	100	94	59	59
Familiezaak	25	29	25	25
Voorlopige voorzieningen	29	30	28	28
Strafzaak bij kanton (overtreding)	60	55	44	44
Rechtbank sector civiel				
Handelszaak met verweer	587	577	503	503
Handelszaak zonder verweer (verstek)	34	33	34	34
Beschikking op verzoekschrift (met name insolventie)	57	65	60	60
Faillissement (beeindigd)	720	1.057	1.127	1.124
Scheidingszaak	117	117	113	113
Beschikking op verzoekschrift aan de kinderrechter	36	48	52	52
Overige familiezaak (b.v. adoptie)	156	154	151	151
Kortgeding	49	47	47	47
Rechtbank sector Straf				
Strafzaak (meervoudig behandeld=MK)	102	98	98	98
Uitwerken vonnis strafzaak voor hoger beroep (MK)	116	118	127	127
Politierechterzaak (incl. economische)	42	32	34	34
Strafzaak bij de kinderrechter (enkelvoudig)	43	43	37	37
Rechtbank sector bestuur				
Bestuurszaak	330	302	298	294
Voorlopige voorziening bij een bestuurszaak	45	43	45	44
Vreemdelingenzaak	435	315	213	219
Gerechtshof				
Handel	521	492	470	460
Familie (excl. Bopz en kinderrechter)	210	206	216	211
Belastingzaak	508	566	774	*
Strafzaak (enkelvoudig of meervoudig behandeld)				
Uitwerken arrest voor cassatie				
College van Beroep voor het Bedrijfsleven				
Bestuurszaak	417	467	467	450
Voorlopige voorziening	77	54	33	30
Centrale Raad van Beroep				
Bestuurszaak	709	606	554	521
Voorlopige voorziening	47	44	45	44

* door verandering van de zaakssamenstelling kan geen prognose worden berekend

Bijlage III Besteding 2007 en egalisatierekening

In paragraaf 6.2 is de opbouw van de bijdrage van de Minister van Justitie weergegeven, met een uitsplitsing naar de onderdelen A t/m E. Deze onderdelen worden in onderhavige bijlage nader toegelicht. Naast de bijdrage van Justitie, wordt conform de Justitiebegroting 2007 door de Rechtspraak in 2007 €7,3 mln. ingezet vanuit het eigen vermogen, met name ten behoeve van kwaliteit¹. De inzet van het eigen vermogen is opgenomen onder onderdeel A.

A. Productiegerelateerde bijdrage 2007 en inzet eigen vermogen

Tabel 1 betreft de besteding van de productiegerelateerde bijdrage 2007 en de inzet van het eigen vermogen.

Tabel 1 Besteding productiegerelateerde bijdrage 2007 en Eigen Vermogen

	Kosten
P*Q gerechten	579.928.421
Specifieke uitgaven tbv gerechten	558.000
Huisvestingskosten	100.495.961
Kosten centraal in beheer	123.675.039
- Ict	66.949.000
- Opleidingen	18.106.000
- Bureau Raad	19.279.000
- Overige uitgaven	19.341.039
Totaal Productiegerelateerde kosten	804.657.421

Het grootste deel van de bijdrage verstrekt de Raad aan de gerechten in de vorm van een *productiegerelateerde (p*q)* bijdrage. Met deze bijdrage dekken gerechten hun kosten voor personeel, materieel, afschrijving, rente etc.

Deze bijdrage aan de gerechten ontstaat door de geplande productie per productcategorie conform de productieafspraken met de Minister te vermenigvuldigen met de landelijke productprijs van die productgroep (zie tabel 6). In de productiegerelateerde bijdrage gerechten is eveneens €7,3 mln. eigen vermogen opgenomen².

¹ De uiteindelijke inzet van het eigen vermogen is afhankelijk van de jaarplannen van de gerechten en de daarop volgende bestuursafspraken tussen Raad en gerechten 2007.

² Het bedrag van de productiegerelateerde bijdrage in tabel 4 (paragraaf 6.2) van €797.357.420 verschilt hierdoor met een bedrag ter grootte van €7,3 mln. met het in tabel 1 opgenomen totaal.

Tabel 2: Opbouw productiegerelateerde bijdrage gerechten 2007

	Aantallen producten	Landelijke productgroepprijs	Bijdrage in euro's
<i>Gerechtshoven</i>			
Civiel	15.557	2.646,59	41.172.548
Straf	42.234	927,09	39.154.530
Belasting	3.099	765,27	2.371.311
<i>Rechtbanken</i>			
Civiel	272.991	545,90	149.025.669
Straf	244.319	423,34	103.429.958
Bestuur (excl. Vreemdelingenkamers)	55.227	1.198,43	66.185.792
Bestuur (Vreemdelingenkamers)	63.079	658,16	41.516.331
Kanton	1.097.560	87,59	96.135.311
Belasting	18.992	765,27	14.533.912
<i>Bijzondere colleges</i>			
Centrale Raad van Beroep	9.012	2.112,49	19.038.291
College van Beroep voor het bedrijfsleven*	pm		4.569.438
Productiegerelateerde bijdrage	1.822.070		577.133.092
2% doelmatigheidsbijdrage			-10.220.000
Bijdrage inclusief doelmatigheidsbijdrage			566.913.092
Nog te verdelen loon- prijsbijstelling 2006 (in prijzen)			5.715.329
Inzet eigen vermogen			7.300.000
Totaal productiegerelateerde bijdrage gerechten			579.928.421

De *specifieke uitgaven* hebben betrekking op activiteiten die gericht zijn op verbetering van de organisatie of de werkwijze van het gerecht (innovatieve projecten).

Behalve de productiegerelateerde bijdrage wordt ruim €100 mln. aan de gerechten verstrekt in de vorm van een bijdrage voor *huisvestingskosten*. Deze kosten hebben nagenoeg geheel betrekking op de gebruikersvergoeding (huur) die gerechten aan de Rijksgebouwendienst moeten betalen.

De Raad beheert ongeveer €124 mln. van het Rechtspraakbudget *centraal*. Een belangrijk deel van dit budget wordt ingezet ten behoeve van de gerechten, zoals de ict-uitgaven van de Rechtspraak en opleidingen. Ten opzichte van 2006 is met name het ict-deel toegenomen (vanuit de capaciteitsmiddelen). De in paragraaf 3.2 genoemde vernieuwingen en ook een aantal vertragingen in projecten verklaren deze toename. Het budget voor bureau Raad is toegenomen door onder andere de daarin opgenomen landelijke staffbureaus van de sectoren, die organisatorisch onder de Raad vallen maar functioneel worden aangestuurd door de landelijke overleggen van sectorvoorzitters.

B. Bijdrage voor gerechtskosten

De gerechtskosten beslaan naar verwachting ongeveer €6,7 mln. van het totale budget voor 2007. Het merendeel heeft betrekking op civiele zaken. De Minister van Justitie vergoedt de door de gerechten gemaakte gerechtskosten voor 100%.

Tabel 3 Gerechtskosten 2007

Ger.kstn in civiele zaken	5.656.218
Ger.kstn in bestuurszaken	998.156
Totale gerechtskosten	6.654.374

C. Bijdrage voor overige uitgaven

Met de term overige uitgaven wordt in het Besluit financiering rechtspraak 2005 (BFR 2005) bedoeld op de uitgaven voor megazaken in het strafrecht en voor de bijzondere kamers.

Tabel 4 Besteding bijdrage overige uitgaven 2007

Megazaken	11.946.268
Bijzondere kamers	5.875.892
Totaal overige uitgaven	17.822.160

Het grootste deel van deze uitgaven betreft de megazaken in het strafrecht, te weten €11,9 mln. Voor een megastrafzaak is veel meer behandeltijd nodig dan voor een reguliere strafzaak in een meervoudige strafkamer. Daarom financiert de Minister de Rechtspraak hiervoor apart, op basis van een vooraf vastgestelde vaste (lump sum) bijdrage en zonder p*q-afrekening achteraf. Overigens is in de financieringsafspraken tussen de Raad en de rechtbanken en gerechtshoven de financiering van megastrafzaken wel afhankelijk van de daadwerkelijk geleverde prestatie.

Een kleiner deel van de 'overige uitgaven' (€5,9 mln.) heeft betrekking op de uitgaven voor de bijzondere kamers. Het gaat hier om bij wet aan gerechten opgedragen taken.³

D. Bijdrage voor niet-BFR taken

Behalve de in het BFR 2005 geregelde bijdragen ontvangt de Rechtspraak ook bijdragen van de Minister en van derden voor niet bij wet aan gerechten opgedragen taken. Het gaat hier om activiteiten in verband met het tuchtrecht, ten behoeve van de Commissies van Toezicht voor het gevangeniswezen en het Landelijk bureau Mediation.

Tabel 5 Besteding bijdrage niet-BFR taken 2007

Tuchtrecht	2.530.520
Commissies van toezicht	4.382.190
Overige taken	5.571.336
Totale kosten niet wettelijke taken	12.484.046

E. Opbrengsten derden

Onder opbrengsten derden zijn onder meer opbrengsten opgenomen die voortkomen uit een terugbetalingsregeling in het kader van PC-privé-projecten en een bijdrage voor de kosten van het project Mediation.

³ Het gaat om de douanekamer (hof Amsterdam, rechtbank Haarlem), de ondernemingskamer (hof Amsterdam), de kamers voor het kwekersrecht (hof Den Haag), de octrooikamer (hof Den Haag, rechtbank Den Haag), de merkenwetkamer (hof Den Haag), zaken in verband met de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (hof Leeuwarden, rechtbank Leeuwarden), adviezen ingevolge de Wet overdracht tenuitvoerlegging (hof Arnhem), de centrale grondkamer (hof Arnhem), strafrechterlijke opvang verslaafden (SOV) (hof Arnhem), liaisonrechter (rechtbank Den Haag), de kamer voor bijzondere competentiezaken bestuurszaken (OPTA/NMa; rechtbank Rotterdam) en overleveringswetzaken (rechtbank Amsterdam).

Egalisatierekening

De Rechtspraak kent een egalisatierekening. Als de Rechtspraak meer produceert dan met de Minister afgesproken, ontvangt de Raad 70% van de met de Minister afgesproken productprijs maal het aantal extra zaken uit deze rekening. Als de Rechtspraak minder produceert, stort de Raad een dergelijk bedrag. Op 1 januari 2007 bevat de egalisatierekening naar verwachting €41,6 mln.⁴

---

⁴ Hierbij is uiteraard nog geen rekening gehouden met eventuele uitkeringen of stortingen door meer- of minderproductie in 2006.

Bijlage IV   Lijst afkortingen en verklaringen

ACWB	Advies Commissie Werklastmeting en Bekostiging
BFR 2005	Besluit financiering rechtspraak 2005
Bistro	Bureau Internetsystemen en -toepassingen rechterlijke organisatie: ontwikkelt en beheert de internet- en intranetvoorzieningen van de rechterlijke organisatie
BLIK	Bureau Liaisonrechter Internationale Kindbescherming
CBb	College van Beroep voor het bedrijfsleven
CJIB	Centraal Justitieel Incasso Bureau
CRvB	Centrale Raad van Beroep
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen, Ministerie van Justitie
EK	Enkelvoudige Kamer
ENCJ	European Network of Councils for the Judiciary
EU	Europese Unie
Fte	Full time equivalent
GPS	Geïntegreerd Processysteem Strafrecht: Nieuw, digitaal systeem voor OM en Rechtspraak, waarin het papieren strafdossier wordt vervangen door een digitaal dossier. Vervanger van COMPAS
Hbo	Hoger beroepsonderwijs
Ictro	Ict-bedrijf rechterlijke organisatie (OM en Rechtspraak)
InfoRM	informatievoorziening voor de Rechterlijke Macht (Rechtspraak)
Intro	het intranet van de Rechtspraak (veelal ook wel aangeduid als rechterlijke organisatie)
IVO	Informatie voorzieningsorganisatie
JR-120	Naam bouwprogramma Justitie-RGD, waarmee in de vorige eeuw 120 mln. gulden per jaar beschikbaar kwam voor huisvesting
LCM	Landelijk Coördinatiecentrum Megazaken
LOVS	Landelijk Overleg Voorzitters Strafsectoren
MD	Management Development
MK	Meervoudige Kamer
MST	Modernisering Sanctie Toepassing
NMa	Nederlandse Mededingingsautoriteit
NVvR	Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak
OM	Openbaar Ministerie
OPTA	Onafhankelijke Post en Telecommunicatie Autoriteit
PI(C)OFAH	Personeel, Informatievoorziening, (Communicatie,) Organisatie, Financiën, Automatisering en Huisvesting
Porta Iuris	Een intranetsite van de Rechtspraak waarop rechtsbronnen, juridisch vaknieuws en documentatie op geïntegreerde wijze worden ontsloten. De informatie is zowel afkomstig van binnen als van buiten de Rechtspraak.
Prisma	een landelijke dienst van de rechterlijke organisatie (OM en Rechtspraak) ten behoeve van het bevorderen van kwaliteit
Programma Bedrijfsvoering	Betreft de projecten Kengetallen, InfoRM, Bekostiging kwaliteitszorg, Nota Huisvesting, Implementatie p-instrumentarium, Strategische communicatievisie en Ontwikkeling PICOFAH-taken en overhead.
Promis	Project motiveringsverbeteringen in strafvonnissen
Raio	Rechterlijke ambtenaar in opleiding

ReIS	Rechterlijk Informatiesysteem (civiel en bestuur). ReIS is het basissysteem waarmee de Rechtspraak de huidige systemen CIVIEL, BERBER, NKP en CIRAD en REKEST vervangt.
RGD	Rijksgebouwendienst
SRM	Selectiecommissie rechterlijke macht, commissie voortkomend uit de samenvoeging van de Commissie Aantrekken Leden Rechterlijke Macht en de Raio-selectiecommissie
SSR	Studiecentrum Rechtspleging
Stuurhut	Een managementinformatiesysteem dat het mogelijk maakt om productie-, personele-, financiële en kwaliteitsgegevens in onderling verband te bekijken.
TNO	Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum van het Ministerie van Justitie
ZRP	Zittingsroosterplanning